

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ»**

ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНИХ НАУК І СОЦІАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

освітній рівень – бакалавр

на тему: **«БЕЗПЕКОВА ПОЛІТИКА ІРЛАНДІЇ ПІСЛЯ
ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ росії В УКРАЇНУ»**

Виконав:

студент 4 року навчання
спеціальності 291 «Міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні студії»

Чигрин Владислав Олександрович

Керівник:

Яковлев Максим Володимирович
доцент, кандидат політичних наук,
завідувач кафедри міжнародних відносин

КИЇВ 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
НЕЙТРАЛІТЕТ ТА ЙОГО ХАРАКТЕРНІ РИСИ ЯК БЕЗПЕКОВОЇ ПОЛІТИКИ ІРЛАНДІЇ	7
1.1. Трактування поняття нейтралітету й історія його становлення в Ірландії.	7
1.2. Зміни безпекової політики Ірландії у 21 столітті.	18
1.3. Методи дослідження статусу нейтралітету Ірландії: багатогранний підхід..	26
РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКА ВІЙНА ЯК ЦЕНТРАЛЬНА ЗАГРОЗА ІРЛАНДСЬКІЙ БЕЗПЕЦІ	29
2.1. Географічне положення Ірландії як основний компонент ірландської безпеки.....	29
2.2. Потенційні загрози для Ірландії з боку росії до та після повномасштабного вторгнення в Україну.	31
2.3. Велика Британія як визначальний союзник Ірландії у сфері національної безпеки.....	37
УРЯДОВІ РЕФОРМИ В ІРЛАНДІЇ З ПОКРАЩЕННЯ БЕЗПЕКОВОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ.....	42
3.1. Вступ Фінляндії та Швеції у НАТО: реакція Ірландії та висновки щодо власної обороноздатності.	42
3.2. Можливість та актуальність вступу Ірландії до НАТО	47
3.3. Співпраця Ірландії з міжнародними організаціями задля посилення національної безпеки.	50
ВИСНОВКИ.....	55
ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	58
АНОТАЦІЯ	68

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. В історичному контексті, боротьба Ірландії за нейтралітет, особливо у часи Другої світової війни та холодної війни мала дуже велике значення для підтримки традиції «збройного неприєднання». Протягом століть Ірландія боролася за свою незалежність від Великої Британії, а у післявоєнний період вирішила прийняти політику нейтралітету, що стала ключовим елементом її зовнішньої політики. Попри обставини, які змусили Ірландію адаптовуватися до геополітичних змін та водночас розвивати економіку, країні вдалось зберегти свою безпекову політику у 20 столітті.

У контексті 21 століття, враховучи повномасштабне вторгнення росії в Україну, ірландський уряд почав глибше замислюватись про надійність теперішнього нейтралітету. Більше того, вступ Фінляндії та Швеції в НАТО став певним приводом помрікувати щодо військових альянсів або посилення співпраці з ними, а також щодо видозміни безпекового вектору Ірландії. Таким чином реакція Ірландії на повномасштабне вторгнення росії в Україну є актуальним питанням у світлі її політики нейтралітету. Дослідження безпекової політики Ейре дозволить краще зрозуміти, як нейтральна країна реагує на глобальні конфлікти та які стратегії вона обирає для підтримання своєї безпеки та захисту національних інтересів.

Проблематика дослідження. Нейтралітет як ірландська безпекова політика, надаючи стабільність Ейре протягом майже 100 років, зазнає нових викликів, враховуючи повномасштабне вторгнення росії в Україну.

Мета: з'ясувати як повномасштабне вторгнення росії в Україну вплинуло на зміни безпекової політику Ірландії.

Для реалізації поставленої мети потрібно вирішити низку завдань:

- Виокремити особливості нейтралітету Ірландії в історичній перспективі;
- Визначити потенційні загрози для ірландської безпекової політики

спричинені російсько-українською війною;

- З'ясувати як вступ Фінляндії та Швеції в НАТО змінив безпекову політику Ірландії;
- Встановити роль Великої Британії як визначального союзника Ірландії;
- Виявити особливості географічного положення Ірландії як важливого чинника у формуванні її безпекової політики;
- Оцінити можливості та актуальність вступу Ірландії до НАТО;
- З'ясувати, як співпраця Ірландії з міжнародними організаціями сприяє зміцненню її національної безпеки.

Об'єктом дослідження є безпекова політика Ірландії.

Предметом дослідження є зміни безпекової політики Ірландії під впливом повномасштабного вторгнення росії в Україну.

Характеристика джерел. У ході дослідження безпекової політики Ірландії після повномасштабного вторгнення росії в Україну використовувалися різноманітні джерела, які надали широкий контекст та різні перспективи на обговорювану тему. Офіційні документи, зокрема меморандум про співробітництво між Міністерством оборони Великої Британії та Північної Ірландії та Міністерством оборони Ірландії, надали важливу інформацію щодо взаємодії між країнами у сфері безпеки. Крім того, роботи дослідників у сфері безпекової політики Ірландії 20-21 століття, які базуються на аналізі історичних подій та сучасних тенденцій, сприяли глибшому розумінню еволюції безпекової ситуації в країні. Інтерпретація історичного контексту дозволила з'ясувати, як минуле впливає на сучасну безпекову політику Ірландії.

З міжнародних джерел, зокрема з BBC News, The Guardian, Statista, було отримано інформацію про підтримку членства в НАТО та обговорення можливості вступу Ірландії до Альянсу в контексті повномасштабного вторгнення росії в Україну. Ці джерела надали дані щодо реакції Ірландії та її населення на сучасні геополітичні кризи.

Публікації у виданні Department of Foreign Affairs Ірландії стали важливим додатковим джерелом, де відображено офіційну позицію країни та аналітичний погляд на її зовнішню політику та безпеку. Більше того, статті в Ukrinform.ua та Guardian стали джерелами для розуміння впливу глобальних конфліктів на безпекову ситуацію в Ірландії.

Загалом, різноманітність використаної літератури дозволила отримати комплексне уявлення про безпекову політику Ірландії після російського вторгнення в Україну, враховуючи як історичний контекст, так і сучасні виклики та тенденції.

Методологія дослідження. Дослідження включало історичний метод, щоб виокремити події, що сформували сучасну безпекову позицію Ірландії, зокрема колоніальне минуле та боротьбу за незалежність. Було встановлено ключові події, які визначили ставлення країни до міжнародної безпеки в форматі desk research. Використання методу івент-аналізу дозволило розглянути вплив конкретних подій, таких як російське вторгнення в Україну, вступ Фінляндії та Швеції в НАТО, на формування і розвиток безпекової політики Ірландії.

Також використовувався метод case study, що ширше зосереджувався на можливому вступі Ірландії в НАТО, враховуючи її реакцію щодо дій Фінляндії та Швеції.

Крім того, однією із баз дослідження стала теорія структурного реалізму (неореалізму), яка враховує роль структурних факторів, таких як безпека та сила, у формуванні зовнішньополітичних стратегій держав. Для підтримки цього підходу використовувалися дослідження вчених, таких як Леос Мюллер та П.Кітінг. Вони в своїх працях "Нейтралітет у світовій історії" та "Особлива позиція: ірландський нейтралітет у 1980-х" відповідно, розглядали роль нейтралітету у стабілізації світового порядку та важливість нейтралітету для забезпечення суверенітету невеликих держав. Використання їх досліджень дозволило поглибити розуміння мотивів та наслідків політики нейтралітету

Ірландії у міжнародному контексті, і підтримало аргументацію на користь теоретичного підходу структурного реалізму.

Структура кваліфікаційної (бакалаврської) роботи. Бакалаврська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку джерел і літератури.

Загальний обсяг роботи – 68 сторінок, з них основного тексту – 51 сторінка. Перелік використаних джерел включає 87 найменувань.

РОЗДІЛ 1

НЕЙТРАЛІТЕТ ТА ЙОГО ХАРАКТЕРНІ РИСИ ЯК БЕЗПЕКОВОЇ ПОЛІТИКИ ІРЛАНДІЇ

1.1. Тракткування поняття нейтралітету й історія його становлення в Ірландії

В умовах видозміни світового порядку спричиненого повномасштабним вторгненням росії в Україну змінилася парадигма безпеки. Зовнішня політика та безпекова політики кожної країни повинні бути інструментом гарантування довгострокової свободи та процвітання її населення. Дотримання цього принципу включає підтримку інших держав і регіонів, оскільки жодна країна не стоїть на самоті. Але для цього не потрібно ставати на бік конфліктів. Може бути симпатія до певної сторони, але це не виправдовує участь у боротьбі. В такому вимірі найвлучнішою є концепція нейтралітету.

Згідно з доктором філософії Стокгольмського університету Леосом Мюллером(2019), нейтралітет означає або довгострокову позаблоковість, зобов'язання однієї держави не вступати в будь-який союз у майбутній війні, або існує постійний нейтралітет, декларація нейтралітету державою, спрямована до міжнародної спільноти. Юридичний або політичний статус неприєднання або декларацій про постійний нейтралітет різний, але в принципі обидва вони означають, що нейтральна держава збереже свій статус у майбутньому збройному конфлікті ^[75, с.4].

Згідно з Мюллером(2019), нейтральні держави відіграли значну роль у формуванні сучасного глобального порядку, забезпечивши альтернативу ранньомодерним войовничим і непередбачуваним аспектам міжнародних відносин. Ці процеси переважно розгорталися у XVIII ст., одному з найбурхливіших періодів історії людства. Після завершення Французької революції та наполеонівських війн у 1815 році нейтралітет став керівним принципом у багатьох міжнародних конфліктах і діяв як провідний постулат у

міжнародних відносинах. Попри потрясіння від двох світових війн і холодної війни, широку критику та неприйняття, нейтралітет все ще залишається частиною міжнародних відносин у сучасному світі [75].

Крім того, Мюллер(2019) додає, що нейтралітет є основоположним поняттям у міжнародному праві, і, отже, ця безпекова політика також відіграла важливу роль у підйомі інтернаціоналізму, гуманітаризму та руху за мир, сприяючи створенню міжнародних організацій двадцятого століття, таких як Ліга Націй та Організація Об'єднаних Націй [75, с.4].

Аналізуючи подальші тези вищезгаданого доктора філософії, наратив всесвітньої історії часто писався як історія імперій, давніх чи сучасних, їхніх стосунків і конфліктів. Після 1500 року наратив світової історії був присвячений європейським великим державам, їхній колоніальній експансії та імперіалізму дев'ятнадцятого століття. Роль малих держав, навіть європейських, занадто часто ігнорувалась. Однак великодержавний погляд на світову історію ставить питання, чому малі держави вижили і справді процвітали [75, с.5].

Леос Мюллер стверджує, що малі держави відігравали більш значну роль в історії світового порядку, ніж ми зазвичай визнаємо, і що нейтралітет є важливою частиною цього аргументу. Автор не приєднується до європоцентристів, однак нейтралітет, як він вважає, увійшов у міжнародні відносини спочатку в контексті європейської державної системи того часу. Цей нейтралітет, заснований на суверенітеті та рівності, не міг існувати в міжнародних відносинах між, наприклад, китайською імперією Мін та азіатськими чи європейськими державами, оскільки Китай не визнав європейського суверенітету [75, с.6].

Беручи до уваги працю Мюллера «Нейталітет у світовій історії» (2019), поняття нейтралітету стало важливим інструментом у вирішенні конфліктів між колоніальними державами за межами Європи. «Нейтралізувавши» конфліктні зони в Азії та Африці, європейські держави уникали збройних конфліктів і поширювали свій міжнародний порядок на весь світ. Типовим прикладом такого

рішення була нейтралізація басейну Конго на Берлінській конференції 1884–1885 років, наприкінці колонізації Африки. Процес деколонізації та перетворення колишніх колоній на суверенні держави значно збільшив їх кількість. Більшість нових держав були невеликими «гравцями», які воліли зберігати нейтралітет під час холодної війни.

Рух неприєднання є гарним прикладом цієї глобальної тяги до нейтралітету в біполярному світі. І ця концепція не зникла після закінчення холодної війни. Сучасний світ є багатополярним та складається з майже 200 суверенних держав, що робить міжнародні відносини дуже складними та непередбачуваними. Нейтралітет, позаблоковість і неучасть є розумним вибором зовнішньої політики в такому світі [75, с.6].

В історії міжнародних відносин існує кілька форм нейтралітету, кожна з яких має певні відмінності. У цій роботі буде розглянута модель ірландського нейтралітету в історичному, а також сучасному контекстах.

У своїй праці "Особлива позиція: ірландський нейтралітет у 1980-х" (1984), ірландський доцент кафедри політології університету Трініті, П. Кітінг, розпочав новий етап у розвитку сучасної ірландської історіографії, метою якого було систематичне та теоретичне вивчення походження, статусу і політичного значення ірландського нейтралітету. Дослідження охоплює порівняльний аналіз моделей нейтралітету, таких як австрійська, шведська, швейцарська та фінська, а також оцінку дипломатичних і військових чинників, які впливають на зовнішньополітичну позицію Ірландії та хід ірландського дискурсу про статус нейтралітету^[2, с.699]. Однак, у роботі відсутнє чітке визначення нейтралітету, переважно представлене у функціональному вимірі як "неучасть у війнах з іншими державами" [2, с. 699].

Причини та коріння ірландського нейтралітету були роз'яснені американським вченим Н. Джессе(2007) як комплекс чинників, включаючи природне прагнення до зміцнення суверенітету, антиколоніальні особливості ірландського націоналізму, острівну ізоляцію від європейських конфліктів 20

століття та відсутність військових можливостей для захисту свого узбережжя [4, с. 74-75].

Доволі еволюційний аналіз провів дослідник Бен Тонра(2002), який виділяє чотири виміри форми ірландської безпеки та оборони: геополітичне положення Ірландії, відсутність сильної військової традиції, відданість колективній безпеці та міжнародному праву та традиції військового неприєднання або нейтралітету [28, с.155].

З точки зору своєї геополітики Ірландія мала свої переваги та недоліки. Протягом багатьох століть острів Ірландія вважався стратегічно важливим для безпеки сусіднього острова. Згідно з думкою Тонри(2002), для британських політиків це зробило контроль над Ірландією та її морями критично важливим для її власної безпеки. Звісно, навпаки, для тих, хто боровся за незалежність Ірландії, союз із ворогами Англії став частиною могутньої стратегічної культури, адже за відомим висловом, що безперечно стосується політики в тому числі: «ворог мого ворога - мій друг» [28, с.158].

Військові успіхи Ірландії з точки зору її власної незалежності були забезпечені військовим насильством. Це було досягнуто шляхом створення підпільної партизанської армії, де успіх визначався діями невеликих озброєних груп чи окремих осіб, а не великої національної армії [29]. Після здобуття незалежності можна було подумати, що розвиток міцної військової традиції стане пріоритетом нової держави. Те, що цього не сталося, принаймні частково є результатом запеклої громадянської війни, що послідувала за незалежністю, та суперечливої легітимності нової ірландської держави, яка тривала кілька десятиліть. Крім того, дослідник Краєв (2023) стверджує, що Перша світова війна також відіграла неабияку роль у підтриманні політики нейтралітету. Також він додає: “ Після війни, яку називали “війна, що мала завершити всі війни”, тренд до пацифізму був на злеті. Політика нейтралітету була, у дуже прямому сенсі, творінням Імона де Валери. Як голова уряду та міністр закордонних справ, він вважав це природним вираженням свого більш широкого задуму конституційного розвитку. Лише через два десятиліття після громадянської

війни з цього питання нейтралітет був необхідною демонстрацією важко здобутого й досі неповного абсолютного суверенітету. Крім того, провал Ліги Націй змусив де Валеру скептично поставитися до майбутньої колективної безпеки. Внутрішньополітична ситуація в Ірландії, її географічна віддаленість від основних європейських проблем і концентрація на єдиному сусіді, відносини з яким тільки-но почали налагоджуватися, дозволили ірландському пацифізму отримати суттєве політичне підґрунтя»^[8]. Перші правки ірландської конституції відбувались в 1937 році і нейтралітет, вже наступного року, став одним із основоположних векторів зовнішньої політики Ірландії.

Як формальна безпекова політика нейтралітет вперше був випробуваний під час Другої світової війни. Цей досвід досі широко розглядається як незмінна точка відліку у ставленні до цієї безпекової політики.

В контексті Другої світової також варто додати, що Ірландія була однією з п'яти вцілілих європейських нейтралів наприкінці війни. Разом із Португалією, Іспанією, Швецією та Швейцарією їй вдалося офіційно залишитися невоюючим учасником. Як зазначає Джеролд Паккард(2000) у своєму порівняльному дослідженні «Ні друг, ні ворог», «жодна з п'яти не була повністю «нейтральною» на практиці», і всі, за словами Дж. Дж. Лі (1991), були «нейтральні щодо сили, яка потенційно загрожувала їм найбільше»^[5,6,c.1548]. Ірландія була особливим випадком у багатьох відношеннях. Наприклад, вона була вразливою до атаки з будь-якої сторони та мала виконувати певну дію балансування. Вона також була найбільш беззахисною з нейтральних країн, що вимагало додаткової політичної та дипломатичної спритності, щоб сприяти її виживанню.

Д. Дріскойл (2006) стверджував, що ірландський нейтралітет був як символічним, так і прагматичним. Символічно, нейтралітет представляв суверенітет молодій державі та незалежність дій від Британії, що було життєво важливим елементом політичного проекту правлячої партії Фіанни Файл і центральним елементом еволюції ідеології південноірландського націоналізму, який дедалі більше надавав перевагу суверенітету країни. На практичному рівні

уникнення війни мало сенс, не в останню чергу тому, що держава була фактично беззахисною [30, с.245].

Виходячи з думок вищезазначених дослідників та для більш чіткого викладення матеріалу у роботі, варто зазначити, що ірландський нейтралітет у міжнародних відносинах розглядається під різними теоріями, що пояснюють стратегічний вибір країни. Зокрема, Д. Дріскойл (2006) вважає, що ірландський нейтралітет має символічне та прагматичне значення [30, с.245]. Це означає, що нейтралітет Ірландії слугує не лише прагматичним цілям (тобто забезпеченню безпеки), а й символічним – він відображає суверенітет та незалежність країни. Це можна пояснити через політичний контекст та ідеологію тих часів. Дріскойл вважає, що нейтралітет служив підтримці ідеї суверенітету та незалежності Ірландії від Британії [30, с.245]. Ця позиція більш схильна до теорії ідеалізму в теорії міжнародних відносин, яка наголошує на ролі ідей, цінностей та символів у формуванні міжнародних відносин. За Джеролдом Паккардом, нейтралітет Ірландії був частиною балансування та відповіді на геополітичні умови [30, с.246-248]. Він зауважує, що Ірландія, як і інші нейтральні країни, були нейтральними не тільки на папері, але і на практиці. Це може вказувати на реалістичний підхід, який акцентує на аналізі силових та стратегічних аспектів міжнародних відносин.

Однак, найбільш відповідним підходом для розуміння цієї політики країни є теорія структурного реалізму, також відома як неореалізм. Його прибічники розглядають держави як раціональних акторів, які реагують на структурні умови міжнародної системи, в той час як представники реалізму вважають, що міжнародна система є анархічною, де держави переслідують свої власні національні інтереси у ситуації постійної небезпеки. Структурний реалізм у теорії міжнародних відносин також підкреслює роль структурних факторів, таких як безпека та сила, у визначенні зовнішньополітичних стратегій держав [79]. У випадку Ірландії, ця країна обрала нейтралітет як стратегію забезпечення свого суверенітету та уникнення втягнення у глобальні конфлікти через свою обмежену військову потужність та ізольоване географічне розташування.

Дослідники, такі як Н. Джессе, наголошують на тому, що антиколоніальні особливості та бажання зберегти суверенітет були важливими факторами у формуванні нейтралітету Ірландії [4, с.74-75]. Крім того, у своїй роботі "Особлива позиція: ірландський нейтралітет у 1980-х", П. Кітінг також звертає увагу на природу прагнення Ірландії до зміцнення суверенітету та уникнення військових конфліктів через її нейтральну політику. Його аналіз підтверджує вплив структурних обставин на зовнішню політику країни. [27 с.38]

Щобільше, Леос Мюллер, у своїй роботі "Нейтралітет у світовій історії", підкреслює глобальне значення нейтралітету для стабілізації світового порядку та його важливість для невеликих держав в уникненні глобальних конфліктів.

Як стверджує Вільямс (1971) Ірландія, звичайно, не мала під загрозою жодних стратегічних чи імперіалістичних інтересів, тоді як нейтралітет був політикою, яка найменше розходилась у внутрішньополітичному плані. Існував справжній страх, що якщо Ірландія приєднається до війни на боці Британії, це може спровокувати повстання ІРА, яке підтримує Німеччина, і, можливо, нову громадянську війну. У цьому сенсі, як сказав один ірландський коментатор, «нейтралітет виник через страх перед самими собою» [7, с.1555].

Альянс із Великою Британією, яка залишалася самотньою до 1941 року, зробив би країну надзвичайно вразливою для німецьких повітряних атак, тоді як союз із країнами Осі ніколи не розглядався. Це не тільки не мало б підтримки населення, але це було б стратегічним самогубством. Виживання ірландського нейтралітету значною мірою було завдячено удачі. Вторгнення та окупація держави ніколи не ставали стратегічним імперативом для жодної зі сторін. Поки Британія трималася, нейтралітет Ірландії влаштовував Німеччину, і загроза з боку останньої зменшилася, коли фокус перемістився на схід у 1941 році [30, с.245].

Однак, варто наголосити, що під час Другої світової ірландський нейтралітет мав надзвичайно відносний характер. Тези із доповіді Олександра Краєва(2023) є цілковитим підтвердженням цього. Він зазначає про порти західного і південного узбережжя Ірландії стали перевалочними базами для американських суден, які йшли до Британії. Аналітик додає, що Ірландія була

одним з інфраструктурних хабів для організації відкриття другого фронту – операції Оверлорд, – у червні 1944 року ^[8]. З цього можемо зробити достатньо очевидний висновок про неможливість співіснування ‘чистого нейтралітету’, коли на міжнародній арені відбуваються глобальні кризи. У даному контексті були певні обставини, які Ірландія не могла ігнорувати у ході просування своєї безпекової політики. Така допомога Союзникам з боку Ірландії демонструє обставинну складову нейтральної політики. Як стверджував П. Кітінг(2019): “Незалежно від того, що Друга світова війна була «імперіалістичною війною» за своїм походженням і виконанням, вона була справедливою війною, яка, зрештою, була пов’язана з поразкою експансіоністських тираній, які не поважали ані моральних сумнівів, ані географічних обмежень” ^[9, с.3].

Після завершення війни, дотримання нейтралітету вимагало певної ціни. Протягом наступних десяти років Ірландія опинилася в особливому дипломатичному лабіринті, оскільки нейтралітет під час війни, з його строгими формальними правилами, поступово замінювався більш складними обставинами.

Нова система колективної безпеки співіснувала зі зростаючою напруженістю холодної війни та боротьбою між блоками. У 1946 році Ірландія стала жертвою радянського вето на своє бажання приєднатися до нової Організації Об'єднаних Націй, що стало невинуватим натяком початку холодної війни. Це призвело до того, що ірландські уряди знаходились у складній ситуації щодо формулювання позицій з питань, що виходили за межі їхніх власних інтересів ^[10, с.38-48].

Ірландські дипломати також мали справу з погіршенням репутації своєї країни як невизначеної сторони. Як очікувалося у Лондоні, це стало особливо виразним у Вашингтоні, новому центрі післявоєнної дипломатії. Це вплинуло на участь Ірландії в програмі допомоги Маршалла, що разом із членством у Раді Європи символізувало повільне включення країни в новий міжнародний порядок ^[10, с.38-48].

Під час переговорів щодо створення НАТО в 1949 році з урядом Ірландії проводилися консультації щодо потенційного членства. Представник з

Державного департаменту США повідомив посла Ірландії Шона Нунана, що засновники НАТО виражають бажання, щоб Ірландія приєдналася, і в разі підтримки урядом, країна буде офіційно запрошена іншими членами Альянсу.

Незважаючи на зацікавленість, уряд Ірландії виступав проти вступу, адже не бажав утворювати альянс із Сполученим Королівством (підписант угоди про створення НАТО), через конфлікт із суверенітетом Північної Ірландії. Таким чином, об'єднання Ірландії стало умовою для приєднання до НАТО, що було неприйнятним для Великої Британії. Ірландія запропонувала утворити окремий союз із Сполученими Штатами, проте ця пропозиція була відхилена. Ця ініціатива частково пов'язана із сумою в \$133 мільйони, отриманою від плану допомоги Маршалла. Згодом ірландський нейтралітет був утверджений, і країна так і не подала заявку на повноправне членство в НАТО [10, с.38-48].

Також варто вказати про не менш важливу міжнародну структуру – Організацію Об'єднаних Націй. Остаточний вступ до ООН у грудні 1955 року відзначив початок більш згуртованого та конструктивного підходу. Крім підтримки Статуту ООН, політика ґрунтувалася на незалежності від блоків під час холодної війни та захисті західних цінностей. Напруженість, якщо не суперечливість, між цими двома принципами була подолана протягом тривалого управління Френка Ейкена міністром закордонних справ від 1957 до 1969 року. З одного боку, приймалися незалежні позиції щодо військового розмежування в Європі та на Близькому Сході, представництва Китаю в ООН і деколонізації, з іншого боку, під час великих криз холодної війни (Угорщина 1956 р., Куба 1962 р.) Ірландія виражала підтримку західній стороні [6, с.1548].

В 1960-х роках країна почала відігравати відчутну роль на міжнародній арені, беручи активну участь у миротворчих місіях ООН, переговорах щодо обмеження озброєнь та переговорах щодо нерозповсюдження ядерної зброї. Приєднання Ірландії до Європейського економічного співтовариства (ЄЕС) у 1973 році було важливим аспектом переходу країни до економічного лібералізму, але воно також мало важливе значення для нейтралітету Ірландії [31].

Після приєднання Ірландії до ЄЕС (далі ЄС) у 1973 році, вимоги економічного розвитку, набагато більші у випадку Ірландії, ніж для континентальних нейтралів, переважили вимоги безпеки. Представляючи єдиного нейтрального потенційного члена ЄС, головні ірландські політики Шон Лемас і Джек Лінч провели 1960-ті роки, намагаючись запевнити своїх політичних колег, що в разі прийняття ЄС зобов'язань щодо Альянсу, Ірландія не залишиться осторонь^[32].

Згодом Лемас визнав, що : «Військові зобов'язання будуть неминучим наслідком нашого приєднання до спільного ринку, і врешті-решт ми будемо готові поступитися навіть технічним ярликом нейтралітету. Ми готові йти в цю інтегровану Європу без будь-яких застережень щодо як далеко це заведе нас у сфері зовнішньої політики та оборони»^[76]. У 1980-х роках загальний зовнішній політичний профіль Ірландії був відзначений характеристиками активного нейтралітету, особливо щодо постійної участі в миротворчих місіях ООН і сприяння заходам контролю над озброєннями^[32]. Активний ірландський нейтралітет - це політична доктрина, яка передбачає, що Ірландія не приєднується до військових блоків, таких як НАТО, але при цьому зберігає здатність захищати себе та приймати активну позицію у випадку агресії проти себе або її сусідів^[81].

Загалом, характеристика нейтралітету Ірландії, особливо наприкінці 20 століття є доволі контroversійною. Країна потребувала допомоги на етапі розвитку, і гучні заяви посадовців, які викликали невдоволення народу, були спрямовані як сигнал, що Ейре готова кооперуватися та співпрацювати з іншими державами задля запобігання стагнації. Біла книга 1970 року, яка забезпечила основу для остаточної заявки Ірландії на приєднання до ЄС та для референдуму 1972 року, була настільки ж прямою: «Визнається, що, оскільки країни ідуть до своїх політичних цілей, ті, хто бере участь у створеній таким чином новій Європі, повинні бути готові допомагати, у разі потреби, у її захисті»^[76].

У 1981 році Чарльз Хогі, наступник Джека Лінча, так само рішуче висловився у своєму негативному погляді на нейтралітет. У березні 1981 року

він відхилив пропозицію газети Dail підтвердити «принцип нейтралітету Ірландії в міжнародних справах». Хоча пізніше, в опозиції, на нього вплинув політичний опортунізм, щоб тимчасово відмовитися від цієї думки, але вже у дебатах 1981 року він знову почав категорично стверджувати, що «політичний нейтралітет або неприєднання несумісні з членством у Співтоваристві та з нашими інтересами та ідеалами»^[76].

У цьому випадку варто навести деякі цитати та зробити певні висновки. Шостий президент Ірландії - Патрік Гіллари заявляв: «Хоча Ірландія залишалася нейтральною під час Другої світової війни, ми ніколи не прийняли постійної політики в доктринерському чи ідеологічному сенсі». Приєднання до ЄС поставило Ейре перед трьома групами проблем щодо нейтралітету^[26, с. 577–578].

- Чи може нейтральна країна приєднатися до чогось іншого, крім універсальної організації, такої як ООН?
- Якою мірою ЄС може розглядати як регіональну організацію, вільну від військових цілей?
- Проблема, пов'язана з розвитком процесу європейської політичної співпраці^[26, с. 577–578].

Ставлення ірландського уряду спростувало ці проблеми, оскільки дослідник Шарп(1975) підкреслює, що Ірландія відкинула аргумент про те, що членство в ЄС суперечить принципам нейтралітету, встановлюючи, що нейтралітет, який розглядається як такий, був би непрактичним, оскільки Ірландія не могла уникнути контактів з країнами з питань, які можуть мати певні військові наслідки^[26, с. 577–578].

Останнім наріжним каменем, який чимало турбував безпекову політику Ейре у 20 столітті був Конфлікт у Північній Ірландії, відомий як Смута. Період «Лихоліття», який характеризувався релігійним насильством і політичними заворушеннями, став унікальним викликом для позиції невтручання Ірландії у внутрішні справи сусідніх держав^[8].

Вирішення конфлікту в Північній Ірландії було складним і багатогранним. Хоча уряд Ірландії висловлював солідарність з націоналістичною спільнотою

Північної Ірландії, він також дотримувався політики нейтралітету, утримуючись від прямого втручання в конфлікт.

Одним із ключових аспектів підходу Ірландії до конфлікту в Північній Ірландії був наголос на розбудові миру та розв'язанні конфліктів. Ірландія активно підтримувала ініціативи, спрямовані на пошук правильного вирішення конфлікту, включно з Угодою Страсної п'ятниці 1998 року. Ця знакова угода, укладена за сприяння уряду Ірландії, створила основу для розподілу влади та примирення в Північній Ірландії [33].

1.2. Зміни безпекової політики Ірландії у 21 столітті

На зламі століть Ірландія зберегла давню традицію військового нейтралітету та демілітаризації. Термін військового нейтралітету можна прирівняти до поняття «активного нейтралітету», що розглядався в попередньому підрозділі. Угода Страсної п'ятниці 1998 року відіграла вирішальну роль у вирішенні конфлікту в Північній Ірландії та ще більше зміцнила відданість Ірландії мирному вирішенню конфлікту. Незважаючи на це, мінливе середовище глобальної безпеки спонукало Ірландію переглянути певні аспекти щодо нейтралітету, особливо перед обличчям нових загроз, таких як тероризм.

Однією із перших подій, що сколихнули світ на початку 21 стали терористичні атаки на США. Події 11 вересня 2001 року стали ключовим моментом у світовій історії, змінивши міжнародні відносини та динаміку безпеки. Оскільки світ боровся з наслідками цих трагічних подій, країни були змушені переглянути свою зовнішню політику та стратегії безпеки. Для Ірландії, країни з традицією військового нейтралітету, атаки 11 вересня поставили складні виклики та спонукали до критичних роздумів щодо її нейтральної позиції [34].

Ірландія залишалася відданою своїй політиці військового нейтралітету і не брала безпосередньої участі у вторгненні США в Афганістан та Ірак, яке відбулося після терактів 11 вересня. Уряд Ірландії зосередився на посиленні

заходів внутрішньої безпеки для протидії потенційним загрозам, наголошуючи на дипломатичному та гуманітарному реагуванні на виклики глобального тероризму.

Водночас, Ірландія посилила співпрацю з міжнародними партнерами, зокрема в рамках Європейського Союзу для координації зусиль у протидії тероризму та зміцненні безпеки. В контексті розвитку Спільної зовнішньої політики та політики безпеки і Спільної політики безпеки та оборони з боку ЄС Ірландія стала частиною цих структур. Проте дехто в Ірландії вважав залучення до оборонної співпраці ЄС підризом нейтралітету. Таким чином, дебати щодо Ніщцького та Лісабонського договорів ЄС призвели до «гарантій» визнання ЄС нейтралітету Ірландії [35].

7 червня 2001 року в Ірландії відбувся референдум щодо Ніщцького договору. Це був перший європейський референдум, який був відхилений народом. Референдум зазнав поразки: проти проголосували 53,9% виборців. Явка в 34,8% була найнижчою за всі референдуми ЄС [3]. Хоча неможливо точно сказати, чому люди відкинули договір, вважається, що певні побоювання сприяли його відмові. Занепокоєння включали втрату нейтралітету Ірландії, політичні та економічні занепокоєння через заплановане розширення ЄС та зменшення представництва Ірландії та влади в інституціях ЄС [36].

У відповідь на неприйняття договору ірландськими виборцями, уряд Ірландії отримав заяву про те, що договір не підриває нейтралітету Ірландії. Другий референдум щодо договору відбувся 19 жовтня 2002 року. Референдум був прийнятий, коли 62,89% виборців проголосували «за» [36].

Загалом, Ірландія бере активну участь у СПБО ЄС, зокрема у впровадженні Стратегічного компасу, ключового політичного документа, який окреслює крок вперед до ЄС у сфері безпеки та оборони. Стратегічний компас визначає реальність поточного європейського середовища безпеки, зокрема в контексті вторгнення росії в Україну [82].

Також важливим у історії відносин Ірландії та ЄС став Лісабонський договір. Його прийняття теж відбулось впродовж певних фаз, це змусило ЄС

вдатись до гарантій. 12 червня 2008 року в Ірландії відбувся референдум щодо Лісабонського договору. Референдум зазнав поразки: проти проголосували 53,4% виборців. Ірландія була єдиною країною-членом, яка провела референдум щодо договору, і його відмова застала ЄС зненацька. Проблеми, що сприяли її поразці, включали брак знань про угоду, втрату постійного комісара ЄС і занепокоєння щодо втрати національної компетенції щодо таких питань, як нейтралітет і національні податкові ставки ^[36].

У відповідь на неприйняття договору ірландськими виборцями уряд Ірландії отримав низку гарантій від лідерів ЄС. Вони включали зобов'язання щодо того, що Лісабонська угода не впливатиме на законодавство чи політику Ірландії щодо певних питань, таких як нейтралітет чи податки. Крім того, країни-члени збережуть постійного комісара ЄС. Успішний другий референдум щодо договору відбувся 2 жовтня 2009 року, коли 67,1% виборців проголосували «за»^[80].

Таким чином ми спостерігаємо певні зрушення, які заспокоювали ситуацію всередині країни. З одного боку кооперація була необхідною, з іншого, підтримка нейтралітету залишалась першочерговим вектором Ірландії у її зовнішній політиці.

Узагальнюючи та враховуючи дослідження О. Нагнибіди(2018) можна простежити процес дотримання урядом Ірландії політики військового нейтралітету, що відбувався в складних політичних та економічних умовах. Авторка вважає, що в системі євроатлантичної безпеки, Ірландія виступає як особлива – позаблокова держава-член Європейського Союзу. Референдуми про ратифікацію Єдиного Європейського Акту 1986 року, Маастрихтського договору про створення Європейського Союзу в 1992 році та Амстердамського договору в 1997 році завершилися позитивними результатами. Однак на референдумах щодо ратифікації Ніцького договору в 2001 році та Лісабонського договору в 2008 році ірландці виразили своє протиставлення. Виник конфлікт між різними сприйняттями політики нейтралітету в суспільстві та діями уряду Ірландії. Після того, як уряд переконав громадськість, що договори не суперечать нейтральному

статусу Ірландії, він досяг їх ратифікацій. Проте це пов'язало Ірландію з новими зобов'язаннями в рамках законодавчого акту, який чітко формулює спільну зовнішню та безпекову політику [37, с.316].

В контексті вищезгаданих угод та участі Ірландії у миротворчих місіях варто зазначити про механізм `потрійного блокування`. Потрійний замок означає, що якщо Ірландія вирішить розгорнути війська за кордоном у кількості більше ніж 12 військових, для цього потрібне буде рішення уряду, схвалення Ерахтасу і, наразі, дозвіл ООН. Але всередині країни досить довго існують певні сумніви щодо ефективності цього механізму. Якщо вимога щодо схвалення ООН буде скасована, ірландські війська можуть бути розгорнуті за кордоном у місіях, організованих, наприклад, Європейським Союзом або Африканським Союзом, як тільки Дойл Ерен (нижня палата ірландського парламенту) погодиться.

Саме ця палата відіграє ключову роль, адже Дойл Ерен обирається безпосередньо громадянами Ірландії на загальних виборах, що забезпечує їй високий рівень демократичної легітимності та безпосереднє представництво інтересів населення. На відміну від цього, Сенат Ерен (верхня палата) формується частково через непрямі вибори і призначення, що робить її менш представницькою. Багато парламентських систем, зокрема британська, на яку значною мірою орієнтується ірландська система, надають перевагу нижнім палатам. Це пов'язано з історичним розвитком демократії, де нижні палати парламентів поступово отримували більше повноважень у порівнянні з верхніми палатами, які часто представляли аристократію або інші привілейовані групи [1].

Таким чином скасування вимоги щодо ООН дозволить ефективніше реагувати на ситуації, що швидко розвиваються, як-от війна чи гуманітарна катастрофа, коли ООН повільно діє або не може діяти через незгоду в Раді Безпеки [38].

Але ірландські політичні критики стверджують, що це може викликати серйозні проблеми щодо традиції військового нейтралітету Ірландії, особливо якщо, наприклад, місію очолюватиме НАТО. Уряд заперечує це, стверджуючи,

що це не вплине на нейтралітет, оскільки вони все одно не будуть членом військового альянсу ^[64].

Позиція нинішнього уряду, загалом, є досить зрозумілою та аргументованою. Ірландія не бере участі у миротворчих місіях, адже країна знаходиться під впливом ‘великих гравців’, тому провідні політичні діячі стурбовані цим питанням. Згідно з останніми політичними новинами Ірландії, Кабінет міністрів обговорить кроки щодо відмови від традиційного «потрійного блокування» для міжнародного розгортання ірландських військ. Дебати відбудуться, незважаючи на доповідь консультативного форуму з питань безпеки минулого року про відсутність громадського бажання змін ^[25].

Провідну роль у цьому питанні відіграє міністр закордонних справ, а також міністр оборони Ірландії – Міхал Мартін. Пан Мартін пропонує концепцію «подвійного замка», який складається виключно з рішення уряду та схвалення Ерахтасу, що надає Ірландії більше автономності у прийнятті важливих політичних рішень, зокрема питань що стосуються миротворчих місій.

Крім того, слушною є думка, що вимога щодо схвалення ООН безпідставно прив’язує Ірландію до органу, який ухвалює менше резолюцій через право вето. Це означає, що Ірландія не може відправляти війська в будь-яке європейське місце, де, наприклад росія, може застосувати своє вето ^[39].

Міхал Мартін також запевняє, що будь-які кроки під новим подвійним замком будуть «повністю відповідати принципам Статуту ООН і міжнародному праву» ^[39]. Для Ірландії вкрай важливо не передавати власну політику оборони та безпеки авторитарним державам, таким як росія та Китай. Попри невдоволення деяких ірландських політичних партій, аргументованих послабленням нейтралітету, думка вищезазначеного політика, вважаючи теперішні геополітичні кризи, може вважатись найкращою для Ірландії ^[39].

Варто підкріпити ці слова цитатою Міхала Мартіна: «Ми повинні бути чесними щодо того факту, що стосовно багатьох найгірших криз на міжнародному рівні – де вкрай необхідні швидкі, неупереджені та рішучі міжнародні дії – Рада Безпеки не змогла діяти», – сказав він. Мартін додав, що

система потрійного блокування передає п'ятьом постійним членам Ради Безпеки тотальний контроль. Враховуючи вагому думку pana міністра, було б доцільно внести зміни до чинного законодавства Ейре таким чином, щоб країна могла більш оперативно реагувати на кризові ситуації та не поступатися своїм суверенітетом ^[39].

Наближаючись до контексту сьогодення варто проаналізувати Brexit, як чинник, який також впливав на концепцію ірландського нейтралітету. У 2016 році Велика Британія висловила свої наміри про вихід з ЄС. Офіційно це відбулось 31 січня 2020 року.

Brexit підняв складні питання щодо нейтралітету Ірландії, особливо в контексті відносин Ірландії з ЄС та Сполученим Королівством. Уряд Ірландії підкреслив свою відданість нейтралітету, давній політиці неприєднання у військових справах. Одним із ключових питань став вплив Brexit на кордон між Північною Ірландією та Республікою Ірландія. Угода Страсної п'ятниці, яка поклала край десятиліттям конфлікту в Північній Ірландії, покладається на відкритий кордон для сприяння миру та примиренню. Перспектива жорсткого кордону між Північною Ірландією та Республікою Ірландія через Brexit викликала занепокоєння щодо стабільності цього мирного процесу ^[40].

Щоб вирішити цю проблему, ЄС і Велика Британія домовилися про протокол Північної Ірландії в рамках угоди про вихід з ЄС. Протокол фактично утримує Північну Ірландію в рамках єдиного ринку товарів ЄС і застосовує митні правила ЄС на кордоні Північної Ірландії та Республіки Ірландія. Ця домовленість мала на меті запобігти необхідності встановлення жорсткого кордону на острові Ірландія, водночас дозволяючи Північній Ірландії продовжувати користуватися доступом до єдиного ринку ЄС ^[40].

У контексті теперішньої Ірландської безпекової політики варто згадати її участь у PESCO. PESCO є основою оборонного співробітництва між державами-членами Європейського Союзу, спрямованого на посилення військового потенціалу, оперативної сумісності та оборонної інтеграції ^[41].

Країни-учасниці зобов'язуються спільно розвивати оборонні можливості та здійснювати спільні оборонні проекти в рамках ЄС. Ірландія офіційно приєдналася до PESCO у грудні 2017 року. PESCO є значним кроком у європейському оборонному співробітництві, де країни-учасниці зобов'язуються спільно розвивати військовий потенціал і здійснювати спільні оборонні проекти. Ірландія брала участь у різних проектах та ініціативах PESCO, спрямованих на посилення обороноздатності та співпраці між державами-членами ЄС. Ці проекти охоплюють такі сфери, як військова мобільність, кіберзахист, управління кризами та безпека на морі ^[41].

Участь Ірландії в PESCO викликала дискусію та викликала занепокоєння щодо її традиційної політики військового нейтралітету. Однак, уряд Ірландії стверджує, що участь у PESCO узгоджується з політикою військового нейтралітету Ірландії. Таким чином, Ірландія зберігає контроль над своєю участю в конкретних проектах PESCO та не бере участь у діях, що суперечать її нейтральному статусу.

Наразі Ірландія бере участь у наступних чотирьох проектах PESCO: пакет розгортаних військових засобів ліквідації наслідків катастроф, модернізація морського спостереження, морські напіваавтономні системи протимінної боротьби і платформа обміну інформацією про кіберзагрози та реагування на інциденти ^[42].

Урешті-решт, Ірландія є членом програми «Партнерство заради миру» з 1999 року, що вважається основоположним для того, щоб вона могла виконувати свої зобов'язання щодо надання професійних миротворців для міжнародних операцій з врегулювання криз та миротворчих операцій, а також у зміцненні сил оборони. взаємосумісність з іншими професійними військовими силами. Узгоджена Ірландією програма ІТРР на 2024–2028 роки регулює продовження співпраці з НАТО в рамках програми «Партнерство заради миру». Це добровільна та спільна структура між НАТО та окремими країнами-партнерами, яка очолюється партнерами. ІТРР встановлює сфери співпраці, включаючи, наприклад, боротьбу з кіберзагрозами та гібридними загрозами, підвищення

стійкості морської безпеки, а також через програми жінок, миру та безпеки. Він також визначає військові сфери, де Сили оборони прагнуть досягти максимальної оперативної сумісності, налагодження можливостей і підвищення професіоналізму Сил оборони та їх здатності брати участь у міжнародних миротворчих операціях ^[43].

Загалом, найбільшим потрясінням для ірландської політики нейтралітету в 21 столітті стало повномасштабне вторгнення росії в Україну

Висловлюючи солідарність з Україною та засуджуючи агресію, лідери Ірландії наголосили на важливості дотримання міжнародного права та поваги до суверенітету та територіальної цілісності націй. Окрім дипломатичних зусиль, Ірландія також зробила свій внесок у гуманітарну допомогу для полегшення страждань тих, хто постраждав від конфлікту в Україні. Надання допомоги біженцям, підтримка гуманітарних організацій і надання дипломатичної підтримки на міжнародних форумах були одними з заходів, вжитих Ірландією для вирішення кризи.

Для підтримання нейтралітету уряд вдався до покращення обороноздатності та збільшення інвестицій у військову сферу. В контексті сьогодення країнам важливо не лише відстоювати свої позиції, а й бути готовими до масштабних катаклізм, що вплинуть на увесь світ. В наступних розділах буде описано чинники, які визначають ірландську політику нейтралітету в контексті російсько-української війни, а також безпосередні дії уряду щодо її підтримання, зокрема з огляду на кроки країн зі схожою безпековою політикою.

1.3. Методи дослідження статусу нейтралітету Ірландії: багатогранний підхід

Дослідження статусу нейтралітету Ірландії передбачає вивчення різноманітних історичних документів, офіційних заяв, академічного аналізу та джерел сучасних новин. У цій дипломній роботі розглянуто багатогранний підхід. Російське вторгнення внесло чимало наративів, які спонукали Ірландію змінити своє ставлення до безпекової політики, однак історичний контекст теж надзвичайно важливий. Таким чином ірландська політика нейтралітету розглянута у багатьох вимірах за різних геополітичних умов.

Дипломатичний ландшафт ірландської безпекової політики є предметом глибокого дослідження. Спираючись на історичний аналіз, документальне дослідження та тематичні дослідження, ця робота розкрила нюанси еволюції та сучасну актуальність позиції безпеки Ірландії.

Історичний аналіз поширювався на колоніальне минуле Ірландії, відкриваючи передумови, які вплинули на підхід країни до безпеки. Спадщина британського правління та боротьба за незалежність послужили вирішальними точками дотику в розумінні генезису ірландського нейтралітету. Ураховуючи безпекову політику в рамках ширшого історичного наративу, це дослідження з'ясувало, як історичне минуле Ірландії сформувало її сучасну безпекову позицію.

При ретельному дослідженні історичних основ ірландського нейтралітету особливий наголос зроблений на ключових моментах, таких як Друга світова війна та наступна епоха холодної війни. Робота прослідковує обережні дипломатичні маневри Ірландії в ці критичні періоди, досліджуючи, як країна справлялася зі складнощами глобального конфлікту, не порушуючи своєї відданості нейтралітету. Крім того, події епохи після холодної війни пролили світло на адаптацію ірландської безпекової політики до мінливої геополітичної динаміки, пропонуючи розуміння прагнення Ірландії до стратегічної автономії.

Оснoву документалістичного аспекту становить ретельне вивчення офіційних документів. Розсекречені матеріали були ретельно вивчені, щоб виявити внутрішні дискусії, стратегічні міркування та геополітичні чинники, які вплинули на процеси прийняття рішень. Цей поглиблений аналіз висвітлив перспективи політиків і делікатне балансування між дотриманням нейтралітету та захистом національних інтересів у світі, що швидко змінюється.

Зміщуючи фокус на сучасний контекст, робота визначила роль Ірландії в міжнародних миротворчих місіях та її співпрацю в рамках Європейського Союзу. Також дипломна робота визначила, як сучасні виклики, зокрема повномасштабне вторгнення росії в Україну, коригують безпекову політику Ірландії. Крім того, аналіз участі Ірландії в місіях під мандатом ООН підкреслює тонку межу між нейтралітетом і міжнародною співпрацею у вирішенні глобальних безпекових викликів.

Застосовуючи методологію case studies, робота зосередилась на конкретних періодах і подіях, де ірландський нейтралітет відіграв ключову роль. Зокрема, була розглянута реакція Ірландії на міжнародні кризи та конфлікти, такі як криза в Іраку. Проте центральне місце в роботі займає російська збройна агресія та її повномасштабне вторгнення в Україну. Вивчаючи ці приклади, робота зосередилась на виявленні закономірностей задля оцінки практичних наслідків нейтралітету Ірландії в різних геополітичних контекстах.

Вивчення історичного контексту, що оточує дослідницьку проблему, передбачає категоризацію на окремі групи робіт, кожна з яких пропонує цінну інформацію в певному контексті. Беззаперечно, заслуговує на увагу група комплексних оглядових досліджень, які детально описують історію Ірландії в її ширшому історичному контексті. Ця категорія охоплює праці зарубіжних вчених, таких як Д. Грівз, У. Кротті та Д. Шмітт.

По-друге, також варта уваги група досліджень, присвячених зовнішньополітичним процесам Ірландії або практичному застосуванню нейтралітету в принциповій зовнішній політиці. Серед відомих робіт у цій сфері

можна назвати роботи ірландських авторів М. Кеннеді, П. Кітінга, Б. Тонри та Р. Фаннінга. Деякі з цих дослідників, зокрема П. Кітінг має сучасні роботи з огляду на теперішню геополітичну ситуацію в світі [1,2,75].

Також в роботі використовується метод івент аналізу як потужний інструмент для розуміння впливу конкретних подій на політику та діяльність держави. Розгляд таких подій, як Друга світова війна, епоха холодної війни, російське вторгнення в Україну, а також участь Ірландії в міжнародних миротворчих місіях, дає розуміння щодо формування та еволюцію політики нейтралітету країни у різних історичних та геополітичних контекстах. Оцінка цих подій через призму методу івент аналізу виявляє ключові впливові фактори та наслідки, а також з'ясовує, як Ірландія адаптувалася до змін у світовому політичному середовищі.

Важливим аспектом в контексті методології цього дослідження, стало використання праць вищезазначених дослідників для визначення певної теорії міжнародних відносин, до якої можемо віднести безпосередньо ірландський нейтралітет. В цьому контексті праці Мюллера, Тонри, Джессе, Паккарда та Кітінга надали важливі тези та допомогли дійти висновку про певну універсальність Ірландії у цьому випадку, адже було виявлено риси ідеалізму, реалізму та неореалізму. Метод desk research був дуже влучно використаний, адже допоміг в повній мірі оцінити присутність тих чи інших аспектів різних теорій міжнародних відносин, однак саме неореалізм виявився найвлучнішим у випадку Ірландії.

Загалом, ця дипломна робота представляє багатогранне дослідження політики безпеки Ірландії, використовуючи історичний аналіз, desk research документальне дослідження та case studies. Інтегруючи ці методології, робота мала на меті забезпечити детальне розуміння еволюції, процесів прийняття рішень і практичних наслідків довготривалої політики нейтралітету Ірландії, особливо в контексті повномасштабного вторгнення росії в Україну.

РОЗДІЛ 2

РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКА ВІЙНА ЯК ЦЕНТРАЛЬНА ЗАГРОЗА ІРЛАНДСЬКІЙ БЕЗПЕЦІ

2.1. Географічне положення Ірландії як основний компонент ірландської безпеки

У контексті вторгнення росії в Україну географічне положення Ірландії має як переваги, так і виклики з точки зору її безпеки. У той час як статус Ірландії як острівної держави забезпечує певний ступінь фізичного відокремлення від зони конфлікту, створюючи буфер проти прямої військової агресії, покладатися лише на географічну ізоляцію було б необачно, враховуючи складний і взаємопов'язаний характер сучасних загроз безпеці.

По-перше, географічне положення Ірландії забезпечує певний рівень ізоляції від звичайних військових загроз, пов'язаних із конфліктом. На відміну від країн, які безпосередньо сусідять з Україною, Ірландія не має сухопутного кордону з росією чи будь-яким із її союзників, залучених у конфлікт, що зменшує ризик прямого військового зіткнення. Крім того, віддаленість Ірландії від зони конфлікту зменшує ймовірність бути безпосередньо втягнуеною в конфлікт або стати об'єктом військової агресії.

Хоча географічна відстань забезпечує певну надійність, вона не надає Ірландії імунітет до ширших геополітичних наслідків і побічних ефектів конфлікту. Повномасштабне вторгнення росії в Україну продемонструвало здатність сучасної війни долати кордони за допомогою гібридної тактики, включаючи кібератаки, кампанії з дезінформації та економічний примус. У результаті Ірландія залишається вразливою до непрямих впливів, таких як кіберзагрози, економічні збої та політична дестабілізація, організована державними та недержавними акторами, залученими до конфлікту.

Крім того, залежність Ірландії від міжнародної торгівлі, імпорту енергоресурсів і транскордонного співробітництва наражає її на потенційну вразливість через перебої в глобальних ланцюжках поставок, зміни на

енергетичних ринках і зміни в геополітичних орієнтаціях, спричинені конфліктом. Взаємопов'язаний характер глобальної економіки означає, що нестабільність в одному регіоні може мати далекосяжні наслідки для країн, розташованих за тисячі миль, що підкреслює потребу в комплексній стратегії безпеки, яка виходить за рамки простих географічних міркувань.

У світлі цих факторів Ірландія не може покладатися виключно на своє географічне положення для забезпечення безпеки в контексті вторгнення росії в Україну. Натомість Ірландія має застосувати комплексний підхід, який поєднує стратегічне партнерство, дипломатичну взаємодію, військову готовність і заходи зі зміцнення стійкості, щоб протистояти різноманітним загрозам безпеці, які випливають із конфлікту. Беручи активну участь у міжнародних структурах безпеки, підтримуючи дипломатичні зусилля із вирішення конфлікту та інвестуючи в потенціал для пом'якшення нових загроз, Ірландія може зміцнити свою безпекову позицію та зробити внесок у регіональну стабільність перед обличчям нових геополітичних викликів.

Варто підтвердити вищенаведені аргументи, а саме проаналізувати консультативний форум, що був проведений в червні 2023 року та охоплював питання з міжнародної політики безпеки, скликаний для початку загальнонаціональної дискусії щодо зовнішньої, оборонної та безпекової політики Ірландії в світлі зміни геополітичного середовища та появи нових загроз для безпеки ірландської нації ^[25].

Створення Консультативного форуму було зумовлене змінами в геополітичному ландшафті. Вторгнення росії в Україну та подальша сухопутна війна в Європі мали наслідки на всьому континенті, включно з Ірландією, яка на цей момент прийняла понад 100 000 біженців, які тікали від конфлікту. Дві традиційно нейтральні країни, Фінляндія та Швеція, вирішили відмовитися від нейтралітету та прагнути до членства в НАТО як прямий наслідок вторгнення. Сцени, що нагадують окопну війну, небачену з часів Першої світової війни, переміщення населення в масштабах, яких не було з часів Другої світової війни, і загроза розміщення росією тактичної ядерної зброї змусили всі європейські

країни переглянути свою безпекову позицію. Ірландія, незважаючи на своє географічне положення на крайньому західному краю континенту, також визнала необхідність зробити це ^[25].

В рамках ірландського форуму варто згадати атаку програми-вимагача на виконавчий орган служби охорони здоров'я в 2021 році під час пандемії, яка підкреслила ступінь шкоди, яку можуть завдати зловмисники. Російські військові маневри у виключній економічній зоні (ВЕЗ) Ірландії незадовго до вторгнення в Україну також виявили вразливі місця. У ВЕЗ Ірландії проходять волоконно-оптичні кабелі, які передають 97 відсотків світового зв'язку, а три чверті природного газу Ірландії імпортується по трубопроводу. Загалом, територіальні води та ВЕЗ Ірландії майже в сім разів перевищують її сушу. Ця територія має критичне стратегічне значення і вразлива для нападу. Також стало очевидним, що навмисні іноземні кампанії з дезінформації можуть погіршити здатність країни швидко й ефективно реагувати на загрози. Узагальнюючи вищесказане, як зазначили учасники форуму, технологічні зміни відбуваються швидше, ніж політика.

Вищезазначені аргументи відкрито говорять про те, що фізична віддаленість країни не може цілком виступати гарантом безпеки та недоторканості держави. Останні державні звіти у сфері кібербезпеки підкреслюють сплеск кібератак, націлених на ірландський бізнес, причому такі відомі організації, як Дублінський аеропорт та ірландські університети, стають жертвами навмисних атак. Оскільки росія все більше зачинає такі конфлікти, як повномасштабне вторгнення в Україну, зростає побоювання, що нація-агресор вдається до альтернативних засобів, включаючи кібервійну, для досягнення своїх політичних цілей ^[15].

2.2. Потенційні загрози для Ірландії з боку росії до та після повномасштабного вторгнення в Україну

У цьому підрозділі буде висвітлено декілька спроб росії підірвати ірландську безпеку та поставити під сумнів добробут населення. Варто почати із

військового контексту загроз, який країна-агресор використовує для підривання міжнародної безпеки. Нижченаведений випадок стосувався саме Ірландії, а термін «міжнародна безпека» використано для демонстрації російської байдужості до кордонів навіть найбільш географічно віддалених держав.

Загалом, під терміном «міжнародна безпека» аналітик Троян (2023) розуміє стан міжнародних відносин, заснований на дотриманні всіма державами норм міжнародного права й загальновизнаних принципів, за якого створюються умови, необхідні для існування та функціонування держав, забезпечення їхнього повного суверенітету, політичної та економічної незалежності, можливої відсічі воєнно-політичному натиску й агресії, рівноправних відносин з іншими країнами [21].

Оскільки технологічний прогрес виявляє нові вразливості, у лютому 2015 року два російські ядерні стратегічні бомбардувальники Ту-95 "Ведмідь" підлетіли впритул до повітряного простору Ірландії - не увійшовши в нього. Однак їхні трансбордери були вимкнені, і російські ВПС не змогли подати плани польоту. Це викликало серйозне занепокоєння в Авіаційному управлінні Ірландії, яке в якості запобіжного заходу було змушене відвести низку цивільних пасажирських літаків від передбачуваного шляху російських бомбардувальників [13].

У 2016 році в Irish Times повідомлялося, що протягом багатьох років існували деякі конфіденційні угоди між урядами Ірландії та Великої Британії щодо захисту повітряного простору Ірландії від терористичних загроз. Звіти показали, що Міністерство оборони Ірландії, Міністерство закордонних справ та Ірландське авіаційне управління уклали двосторонню угоду з Королівськими ВПС, Управлінням цивільної авіації, Міністерством оборони та Міністерством закордонних справ і у справах Співдружності, яка дозволяє британським військовим проводити збройні операції в Ірландії. Ймовірність викрадення авіалайнера в повітряному просторі Ірландії, швидше за все, призведе до швидкого реагування з боку літаків НАТО [14].

Крім того, військові дії росії посилюються стратегічним зсувом у бік нетрадиційних методів, таких як діяльність сірої зони, як-от кібератаки, вони стають пріоритетними. Ця зміна методів має на меті підірвати підтримку Заходу для України, і Ірландія стає потенційною мішенню через її глобальне значення в технологіях і комунікаціях. Унікальне географічне положення Ірландії, як центру для транснаціональних компаній, через її стратегічне розташування між Європою та США та висококваліфіковану робочу силу, наражає її на підвищені ризики. Взаємозв'язок офісів Ірландії з великими країнами робить їх привабливими цілями для кіберзлочинців, які шукають точки входу для проникнення в мережу. Це може полегшити переміщення в інші офіси як у США, так і в усьому світі. Враховуючи ключову роль Ірландії в глобальних технологіях і комунікаціях, а також її обмежений оборонний потенціал, вона стає головною мішенню для захоплення сірої зони [16].

У все більш суперечливому та небезпечному міжнародному ландшафті Ірландія стикається з безліччю багатогранних, частих і серйозних загроз. Такі кризи, як кібератаки, спрямовані на електромережу, сприймаються як події «Чорного лебедя» — події сейсмічного значення, які через недостовірні або обмежені емпіричні дані зазвичай вважаються дуже малоімовірними. Однак у цьому мінливому геополітичному середовищі ймовірність і повторення таких подій зростає [61].

Взявши до уваги тези із попереднього розділу, варто додати чимало деталей та аргументів щодо загроз з боку росії. З урахуванням того, що Ірландія грає все більш важливу роль у взаємопов'язаних економіках євроатлантичного регіону, цілком ймовірно, що росія як противник Заходу сприймає її як пов'язану, якщо не прямого союзника, з інтересами Заходу. Таким чином, ірландське суспільство, підприємства та громадяни можна вважати законними цілями в цій уявній боротьбі за майбутню міжнародну систему.

Хоча прямий конфлікт малоімовірний, під поверхнею маячать інші потенційні загрози, про що свідчать дії росії. У нинішній ситуації, як показали військові невдачі російської федерації в Україні, пряме протистояння із Заходом

було б для росії неприйнятним. Замість цього вона обрала непрямий підхід до війни, відомий як гібридна війна або "нелінійна війна" проти її очікуваних супротивників на Заході. Гібридна війна передбачає стратегічні зусилля, щоб вплинути на управління та геополітику цільової держави, використовуючи такі тактики, як дезінформація, шпигунство, кібератаки, військова підготовка та, можливо, використання військової сили, як це спостерігається в Україні.

Особлива увага в даному розділі приділяється методам кібервійни, які ефективно мобілізуються російською федерацією та спонсорованими державою недержавними акторами. Онлайн-мережі можна використовувати для підриву демократичних процесів, ініціювання дезінформаційних і пропагандистських кампаній, викрадення інформації та розкриття конфіденційних даних. У найгіршому випадку російська кіберактивність може дозволити їм ефективно контролювати військові системи та активи інших держав.

Незважаючи на технологічну неповноцінність росії перед Заходом щодо можливостей і ресурсів, вона змогла розгорнути методи кібервійни з високим ступенем успіху. Як заявив доктор Річард Браун, голова Національного центру кібербезпеки Ірландії, росія відповідальна за 65% кіберінцидентів у всьому світі, і вважається, що вона стоїть за кібератакою на Управління охорони здоров'я у травні 2021 року ^[18, с.15]. Зазвичай, кібератаки розглядаються ізольовано та як обмежені за масштабом, а не як частина скоординованої та цілеспрямованої кампанії, що підтримується державою. Таке уявлення призвело до помилкової думки, що вони не обов'язково становлять серйозну загрозу національній безпеці, оскільки їхні наслідки обмежені цифровою сферою. Як визначає науковець Ситник(2012), національна безпека – захищеність життєво важливих інтересів людини, суспільства і держави, за якої забезпечується їх розвиток, виявлення, запобігання і нейтралізація загроз вказаним інтересам ^[86, с.163].

Російська стратегія кібервійни діє поступово і спрямована на максимізацію впливу на цільову державу, мінімізуючи ризик помсти. Віддаючи перевагу поступовості, водночас вимагаючи більшого стратегічного терпіння, російська кіберкампанія дозволяє вводити "незначні зміни", жодна з яких "сама по собі" не

є актом війни, але може з часом змінити стратегічний ландшафт. Оскільки кібератаки дозволяють антагоністам діяти на відстані, і їх важко приписати, вони стають зброєю вибору для російської федерації для націлювання на військові, приватні сектори та урядові мережі інших держав.

Крім того, російська федерація ще більше ускладнює картину, маскуючи свою кампанію кібервійни кіберзлочинністю, представляючи спонсоровану державою кібервійну як звичайну злочинну поведінку, часто змушуючи цільові держави недооцінювати небезпеку, з якою вони стикаються. Одним із таких прикладів є атака NotPetya — програма-вимагач, яку виконують російські хакерські групи, що діють від імені кремля, і спрямована як на приватні компанії, так і на державні служби в Україні^[19]. Тільки від цієї атаки Maersk втратила 300 мільйонів доларів, а систему радіаційного моніторингу на українській ЧАЕС було зламано. Загальні збитки оцінюють у понад 10 мільярдів доларів^[20].

Щобільше, дуже важливим є контекст енергетики, адже порушення постачання енергії може завдати шкоди економіці та обмежити доступ до чистої питної води, сприяти поширенню захворювань, викликати нестачу їжі та збільшити смертність у лікарнях та домішках для літніх людей. Знаючи про наслідки порушень постачання енергії для цільових держав, росія використовує енергію як засіб примусу. Фактично, було відзначено, що енергія може бути як об'єктом, так і засобом антагоністичної поведінки. Тобто російська федерація може націлюватися на енергетичні мережі вразливих держав за допомогою кіберзасобів. Росія вже продемонструвала свої можливості щодо паралізації енергетичної інфраструктури через кіберзасоби, коли 23 грудня 2014 року росія, після місяців спрямованих атак та підготовчих атак, провела руйнівну кібератаку на українську енергетичну мережу. Після синхронної атаки на три регіональні електричні компанії без електроенергії залишилося близько 225 тисяч споживачів^[84]. У цьому випадку країна-агресор продемонструвала, що має можливість дістатися й паралізувати критичну інфраструктуру без безпосереднього фізичного доступу чи близькості та що вона має технічні та

структурні можливості для здійснення довгострокових підготовок для виявлення вразливостей цільової держави. Нарешті, атака продемонструвала, що країна-окупант може здійснювати високо синхронізовані, багатостадійні та багатосайтові атаки. Важливо зауважити, що, паралізуючи інфраструктуру за допомогою кіберзасобів, атака показує, що росія готова розширити обсяг своїх кібероперацій для досягнення ефектів в реальному світі, а не лише в цифровій сфері.

У квітні 2022 року уряд Ірландії розробив стратегію, яку вони назвали «Національною рамкою енергетичної безпеки» відповідно до обурення через енергетичні шоки після початку війни в Україні. Хоча рамковий документ згадує ризики кібератак на енергетичну інфраструктуру, на той час такий сценарій вважався малоймовірним. Однак ситуація продовжує наростати, оскільки кремль все частіше загрожує атаками на критичну інфраструктуру Заходу. Прокоментувавши саботаж газопроводу Nord Stream, який досі офіційно не було приписано жодній державі або діючій особі, володимир вутін заявив, що "будь-яка критична інфраструктура у транспорті, енергетиці або комунікаціях знаходиться під загрозою - незалежно в якій частині світу вона розташована, ким вона контролюється, чи вона прокладена на морському дні чи на суші". У результаті необхідно бути готовим до подальшого наростання конфлікту та кібератак на енергетичні мережі країн, які спрямовані на Захід^[17].

Ба більше, вторгнення росії в Україну підкреслює мінливу динаміку європейської безпеки та потенційні хвильові ефекти на всьому континенті. Конфлікт служить яскравим нагадуванням про взаємозв'язок викликів безпеці та необхідності проактивних заходів для протидії новим загрозам. З огляду на напористі дії росії, які дестабілізують регіон і посилюють напруженість, Ірландія не може дозволити собі покладатися виключно на своє географічне положення.

Ірландія може зміцнити свою стійкість шляхом більшої співпраці між державним і приватним секторами. Захист енергетичної інфраструктури Ірландії та суспільної структури від непередбачуваного ландшафту захоплення сірої зони вимагає глибокого розуміння тактики, яку використовують ворожі актори.

Комплексна оборонна стратегія, заснована на цьому розумінні, має першочергове значення. Заклик до єдиного фронту підкреслює важливість колективної стійкості в епоху цифрових технологій, де межі між віртуальною та фізичною безпекою продовжують розмиватися. Щоб вирішити цю проблему, компанії повинні вживати профілактичних заходів і бути в курсі нових загроз ^[17].

2.3. Велика Британія як визначальний союзник Ірландії у сфері національної безпеки

Співпраця між Ірландією та Великою Британією у сфері безпеки є наріжним каменем їхніх двосторонніх відносин, що відображає історичні зв'язки та спільні стратегічні інтереси. Сучасна співпраця між двома державами, що ґрунтується на складному історичному тлі, що характеризується періодами конфліктів і примирення, підкреслює прагнення сприяти регіональній стабільності та вирішувати нові виклики безпеки.

В контексті повномасштабного вторгнення росії в Україну та ірландсько-британських безпекових відносин, варто згадати недавній звіт аналітичного центру Policy Exchange. Двоє колишніх міністрів оборони Великої Британії Джордж Робертсон (також колишній генеральний секретар НАТО) і Майкл Феллон стверджують у своїй заяві, що росія становить «гостру морську загрозу для обох країн» через націлювання на підводні волоконно-оптичні кабелі, трубопроводи та міжконектори, які є основою критично важливих цифрові та енергетичні системи. Ірландська Республіка отримує 75% свого газу по трубопроводах з Великої Британії ^[60].

Також варто відзначити, що меморандум про взаєморозуміння між Міністерством оборони Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії та Міністерством оборони Ірландії є важливою віхою в поточному партнерстві між двома країнами. Меморандум, підписаний 2015 року означає стрижневий розвиток двосторонньої співпраці у сфері безпеки між двома країнами. Цей документ про взаєморозуміння, створений на основі історії,

позначеної складною взаємодією та динамікою розвитку, підкреслює непохитну прихильність обох країн долати сучасні виклики безпеці шляхом спільних зусиль ^[22].

Визнаючи глибину поточної взаємодії та взаємозалежності між Ірландією та Великою Британією у забезпеченні регіональної безпеки, Меморандум про взаєморозуміння спирається на існуючі домовленості про співпрацю, створені протягом десятиліть. Ці домовленості, включаючи зустрічі військового штабу та спільні навчання, сприяли обміну важливою інформацією та сприяли взаєморозумінню між збройними силами обох країн. Такі ініціативи зіграли вирішальну роль у посиленні оперативних можливостей і стратегії врегулювання криз, адже Велика Британія є визначальним союзником Ірландії у сфері оборони враховуючи військовий потенціал першої. Крім того, Сполучене Королівство відіграє одну із важливих ролей у НАТО, що додає впевненості Ірландії в контексті підтримання власної національної безпеки.

Крім того, меморандум про взаєморозуміння підкреслює важливість Ради Безпеки ООН у підтриманні глобального миру та безпеки. У ньому підкреслюється спільна прихильність Ірландії та Великої Британії підтримці багатосторонніх зусиль, спрямованих на мирне вирішення конфлікту та просування заснованого на правилах міжнародного порядку.

Попри цей офіційний документ, країни також мають певні неофіційні домовленості, датовані 50-ми роками минулого століття. У світлі повідомлення The Irish Times стало відомо, що Ірландія укладала таємну угоду з Великою Британією, що датується часами холодної війни, яка дозволяє останній контролювати повітряний простір країни. Ця угода, розроблена на початку 1950-х років, відображала тодішній стан міжнародних відносин, коли взаємини між Заходом і Радянським Союзом були напруженими ^[23].

Згідно з інтерв'ю дипломатичних, політичних і військових діячів, угода передбачала, що Великій Британії надавалася можливість перехоплювати ворожі літаки в повітряному просторі Ірландії, особливо з огляду на розвиток нових радянських стратегічних бомбардувальників. Угоду регулярно оновлювали та

поновлювали, зокрема, після терактів 11 вересня 2001 року, коли зросли обурення щодо можливості нападу захопленим авіалайнером на Ірландію. Угода передбачала, що британським літкам надавалася можливість діяти в повітряному просторі країни та за потреби застосовувати смертоносну силу проти авіалайнера ^[23].

Однак, на початку 2000-х років члени авіаційного корпусу Ірландії висловили юридичні занепокоєння щодо угоди, стверджуючи, що вона може порушувати міжнародне право. Насправді це абсолютно виправдані занепокоєння, адже нейтралітет та безпекова політика вказують на недопустимість секретних угод, адже узгодження з Дойл Ерен, а також проведення референдуму є базовими постулатами ірландської нейтральності. У попередніх підрозділах йшлося про захист повітряного простору Ірландії, який здійснила Велика Британія у 2015, проте його легітимність неабияк ставиться під сумнів. Одне джерело нагадує, що в останні роки Шейн Росс, який обіймав посаду міністра транспорту з 2016 по 2020 рік, був одним із небагатьох членів Кабінету міністрів, які висловлювали занепокоєння щодо характеру угоди, зокрема її секретного характеру та її впливу на суверенітет Ірландії та нейтралітет ^[23].

У 2023 році з приводу цього питання Міністерство закордонних справ заявило, що «не коментує питання, що стосуються заходів національної безпеки» ^[85]. Попри це в лютому 2024 року, наразі колишній прем'єр міністр Ірландії Лео Варадкар, прокоментував, що держава своїми силами покращує військовий потенціал та жодним чином не отримує допомоги від Королівської армії. Він додав, що у разі загрози ірландському повітряному простору, Сполучене Королівство може втрутитись лише в цілях уникнення загроз для національної безпеки Великої Британії. Такі контroversійні погляди можуть, беззаперечно, бути виправданими секретністю, яку прем'єр не бажає порушувати, аргументуючи на автономності ірландських сил оборони. Однак, 20 березня 2024 року після оголошення Варадкара про несподівану відставку, є ймовірність, що

його наступник може певним чином змінити курс щодо підвищення рівня довіри та відкритості [83].

Загалом, уряду варто додати певної прозорості у питаннях безпеки, особливо враховуючи політику нейтралітету. У складних геополітичних кризах країна повинна бути певною щодо свого суверенітету. Офіційна угода з Великою Британією додасть певної надійності та зрозумілості для населення, адже таємний контекст створює чутки серед людей. Крім того, збереження певної нерозголошеності є достатньо складним на цьому етапі, технології дозволять відслідковувати маловідомі факти, які зрештою породжують чвари всередині держави.

Нижче наведено схему дій Королівської авіації у разі появи ворожих літаків на західному узбережжі Ірландії враховуючи секретну угоду. Детальна схема дій зайвий раз доводить існування домовленості. Хоча схема є лише дослідженням The Irish Times, ми можемо провести паралель із 2015 роком, коли російська авіація знаходилась достатньо близько до територіальних вод Ірландії, та усвідомити правдивість нижченаведеного алгоритму.

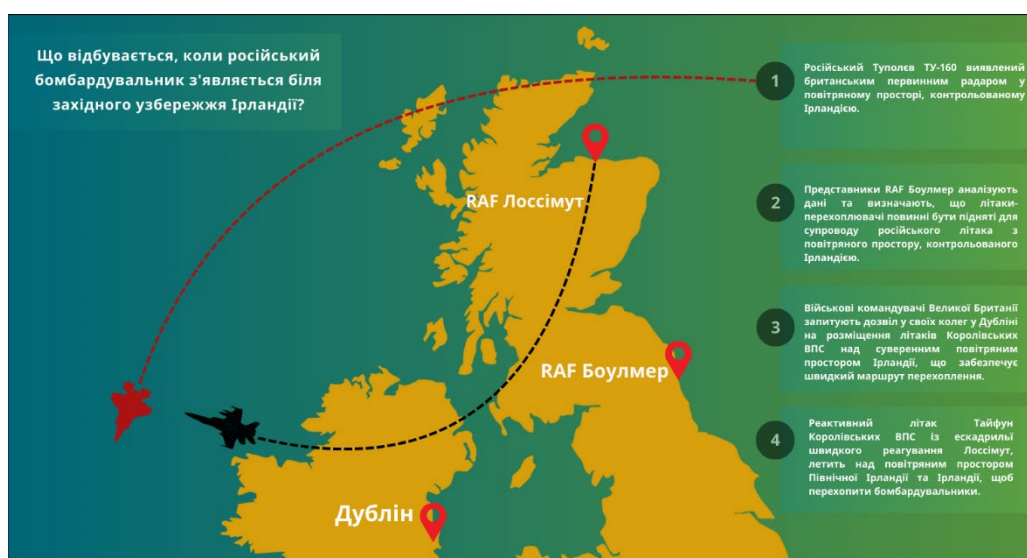

Рис. 2.1 Дії Великої Британії у разі російського вторгнення у повітряний простір Ірландії. Джерело :[23], переклад Чигрин Владислав.

Однак, з огляду на те, що Шинн Фейн, яка найменше з політичних партій підтримує військову допомогу від Великої Британії (40%), є серйозним кандидатом на виборах 2025 року, здається, мало шансів на те, що показники

Ірландії в питаннях безпеки та прозорості найближчим часом покращатися. Тривала ворожість партії до Сполученого Королівства та опозиція твердішій прихильності Ірландії безпеці Заходу означають, що будь-який уряд, який вона очолює, не стане другом британських інтересів [59].

Попри те, що майже половина населення країни, згідно з соціальним опитуванням уряду, підтримує допомогу Сполученого Королівства, лідируюча партія, зокрема її лідерка Мері Лу Макдональд, негативно висловлювалась щодо новин про таємні англо-ірландські домовленості. Вона зазначила, що лідери Шинн Фейн хочуть знати більше, перш ніж вирішити, чи припиняти це [85].

Рис. 2.2 Ставлення ірландського населення щодо допомоги Великої Британії у підтримці повітряного простору Ірландії.

Джерело: [59, с.16], переклад : Чигрин.

Вищезазначеній партії варто ретельніше дослідити історичний контекст питання, а також враховувати думку населення, адже Велика Британія попри суперечливі відносини країн всередині 20-го століття є ключовим союзником Ірландії у сфері національної безпеки. Однак для забезпечення успішної співпраці важливо працювати над легітимністю укладених угод, що дозволить уникнути непорозумінь всередині країни і підтвердити надійність обов'язків, які покладає на себе Велика Британія. Тільки через таку прозору та відкриту співпрацю можна забезпечити ефективний захист інтересів обох країн у сфері міжнародної безпеки.

РОЗДІЛ 3

УРЯДОВІ РЕФОРМИ В ІРЛАНДІЇ З ПОКРАЩЕННЯ БЕЗПЕКОВОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

3.1. Вступ Фінляндії та Швеції у НАТО: реакція Ірландії та висновки щодо власної обороноздатності

На відміну від Швеції та Фінляндії, які вступили в НАТО після того, як росія вторглася в Україну, нейтралітет Ірландії розглядається під іншою призмою.

В цьому контексті варто додати саме про кейс з Фінляндією, адже маючи досвід ефективної співпраці як в миротворчих операціях ООН, так і в ініціативах з нерозповсюдження ядерної зброї, Фінляндія є нордичною державою, з якою Ірландія, мабуть, має найтісніший зв'язок у сфері безпеки. Однак нейтралітет Фінляндії, а згодом її військова позаблоковість базувалися на іншій логіці, ніж політика Ірландії. Радянська загроза нав'язала Фінляндії нейтралітет часів холодної війни, який називають «фінляндизацією»^[45]. Це запобігло окупації та радянзації, і Фінляндія могла розвиватися як демократична країна з ринковою економікою. Ірландія не стикалася з такими ж геополітичними обмеженнями. Як було зазначено вище вона відхилила перші запрошення приєднатися до НАТО, не бажаючи бути частиною того ж військового альянсу, що й Велика Британія^[46].

Те, що «фінляндизація» призвела до пожвавлення внутрішньої та зовнішньої політики, розуміється як «важкий період в історії Фінляндії». Нейтралітет Гельсінкі та Стокгольма під час холодної війни диктував формальне утримання від основних військових і політичних блоків, які конкурують наддержавами, інституціоналізованими в Європі. Ось чому Фінляндія та Швеція вирішили відмовитися від нейтралітету, приєднавшись до ЄС у 1995 році, натомість переосмисливши свій стратегічний погляд як «військово неприєднані, водночас стаючи політично однорідними в ЄС», а також на ширшому Заході. Це цікавий контраст з Ірландією, яка приєдналася до ЄС набагато раніше, у 1973 році, і з гордістю підтримує міцні трансатлантичні політичні та економічні

відносини із США, водночас зберігаючи нейтралітет центральним у своєму зовнішньополітичному дискурсі. У рамках ширшої реакції Заходу на війну росії в Україні, Дубліну було важко чітко донести свою зовнішньополітичну ідею. Від ірландських лідерів були потрібні численні роз'яснення, щоб донести до внутрішньої та міжнародної аудиторії, що Ірландія не є «політично нейтральною», але, хоча вона не є членом військових альянсів, вона підтримує допомогу ЄС Україні та санкції Заходу проти росії^[46].

Варто зазначити, що повномасштабне вторгнення певним чином спровокувало активні громадські дискусії щодо вступу Ірландії до НАТО. Згідно з дослідженням Business Post, в липні 2022 року, на п'ятий місяць повномасштабного вторгнення, кількість прихильників Альянсу збільшилась у 2 рази^[44]. На додачу, колишній міністр закордонних справ Саймон Ковені сказав, що російсько-українська війна «змінює дискусію в Ірландії»^[57]. У вересні 2023 в Дубліні була створена група політиків, партій і миролюбних груп під назвою Ірландська група нейтралітету, метою якої є «захист і зміцнення нейтралітету Ірландії». Відповідно до правил нейтралітету, Ірландія не відправляє в Україну військову техніку, але вона постачає медичне обладнання та гуманітарну допомогу^[47].

В контексті Фінляндії, два важливих опитування 2021 та 2022 року показали, що фіни кардинально змінили свою думку щодо НАТО і вступ держави став певним заключним етапом враховуючи погляди населення. Опитування опубліковане Statista у жовтні 2022 виявило, що 85% населення підтримало цю ідею, що майже в чотири рази перевищило результати аналогічного опитування роком раніше. Крім того, варто згадати неабияку рішучість поставити Україні летальну зброю, що стало кардинальним зміщенням від звичайної позиції нейтралітету^[77].

Щодо Швеції, дані Statista інформують про надзвичайний стрибок у підтримці Альянсу, який відбувся у період із січня 2022 до липня цього ж року, коли кількість прихильників вступу збільшилась майже вдвічі. Це вперше в історії опитування у Швеції, що воно показало перевагу в підтримці приєднання

до НАТО. Подібно до Фінляндії, Швеція також порушила довгострокову політику і почала постачати зброю в Україну. Це перший раз, коли вона пропонує військову допомогу з 1939 року, з того часу як країна допомагала Фінляндії проти Радянського Союзу ^[51]. Бюджет оборони Швеції на 2021 рік становив приблизно 6,4 мільярда євро, у 2024 країна встановила позначку, що сягає 10 мільярдів євро. У подальшому Швеція прагне підняти ці витрати до 2% від ВВП в результаті нових геополітичних умов та вимог НАТО ^[78].

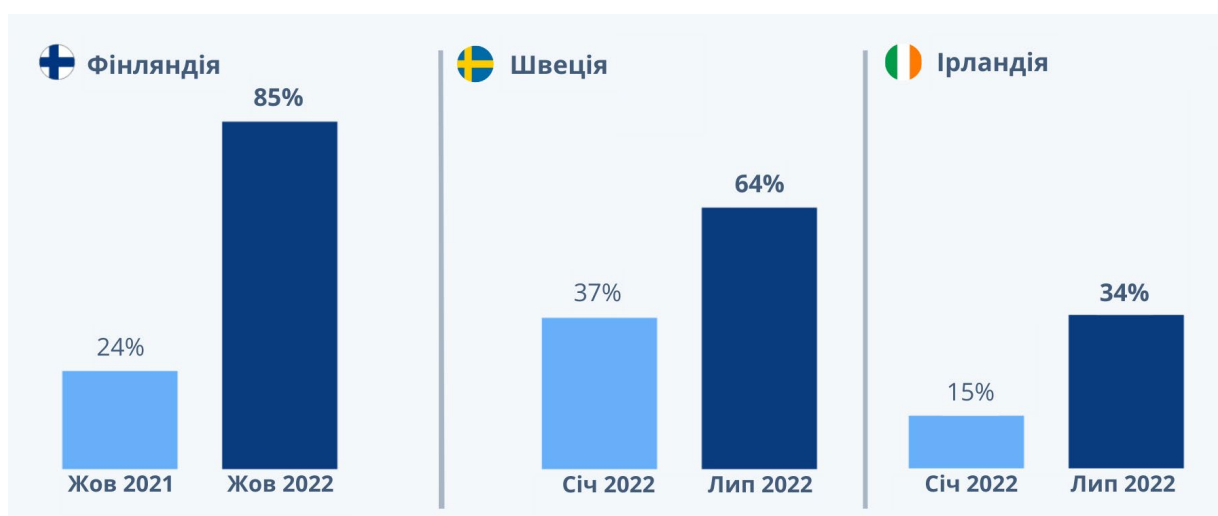

Рис 3.1 Статистика голосування у Фінляндії, Швеції та Ірландії щодо вступу в НАТО в контексті російсько-української війни. Джерело: [51,59], переклад: Чигрин Владислав.

Фінляндія офіційно приєдналася до Північноатлантичного альянсу 4 квітня 2023, збільшивши кількість держав-членів до 31. У свою Швеція стала повноправним членом НАТО 7 березня 2024 року. Таким чином Альянс наразі налічує 32 повноправних члени ^[58].

Однак, вступ до НАТО, особливо для Швеції виявився далеко не швидким процесом. Фінляндія змогла вступити до Альянсу ще роком раніше, у цьому контексті перешкоди на шляху шведів створювали Туреччина та Угорщина.

Туреччина висловила занепокоєння щодо діяльності курдських груп і обмежень на експорт зброї зі Швеції до Туреччини. Ці занепокоєння було вирішено шляхом переговорів і внесених Швецією змін до своїх законів і конституції ^[55]. Однак, на відміну від Туреччини, Угорщина не висувала

конкретних вимог під час переговорів про вступ. Затримка ратифікації Угорщиною призвела до розчарування всередині НАТО, дехто інтерпретує це як ознаку тісного Альянсу Угорщини з Туреччиною та її критичної позиції щодо політики Заходу ^[50].

Вступ Швеції до НАТО має вирішальне значення для Альянсу, адже географічне розташування Швеції та Фінляндії значно посилює стратегічне становище НАТО на півночі, особливо в регіоні Балтійського моря. Це посилює загальну оборонну позицію НАТО в Європі. Крім того, як Швеція, так і Фінляндія володіють розширеним військовим потенціалом, який сприятиме спроможності колективної оборони НАТО. Їхнє включення до НАТО посилило військову міць Альянсу.

Загалом, вступ Швеції та Фінляндії посиляє чітке повідомлення росії про рішучість НАТО розширювати та зміцнювати свою присутність, протистоячи російському впливу в регіоні. Приєднання Швеції та Фінляндії має важливе стратегічне значення для оборонної позиції НАТО та посиляє потужне повідомлення про єдність і рішучість всередині Альянсу.

Ірландія в цьому контексті також повинна набути чимало досвіду, адже вона історично не мала сильної військової традиції, що пояснюється нейтралітетом. Сучасна Ірландія потребує значного розвитку у військовій сфері для забезпечення національної безпеки, адже наразі регулярна армія налічує всього 7 550 військовослужбовців ^[87]. Більше того, контрактна форма служби надає непривабливі умови, що змушує ірландських військових шукати кращих можливостей в інших країнах. Країні варто зосередитися на підвищенні воєнного потенціалу, зокрема до 2028 уряд планує збільшити чисельність армії з 8 до 11.5 тисяч військовослужбовців. Крім того, держава зосереджується на покращенні радарів, кіберзахисту, стратегічних повітряних перевезень і модернізації військово-морських сил, а також розвиток оборонних можливостей для захисту Ірландії та її населення до такого ж рівня, як в інших країнах Європи ^[78].

Вищезазначені дії вимагали б потроєння оборонного бюджету Ірландії до 3 мільярдів євро. Однак, незважаючи на те, що позаминулого року уряд Ірландії

отримав величезну податкову винагороду в розмірі 5 мільярдів євро, до 2028 року він виділив лише 1,5 мільярда євро на оборону. Судячи з інфляції та прогнозу ВВП Ірландії, на той час це буде значно менше у вираженні ВВП. Якщо взяти це до уваги, 1,5 мільярда євро приблизно дорівнює приблизно 0,7 відсотка реального ВВП Ірландії ^[56].

Крім того, бракує громадського інституту стратегічних досліджень чи незалежних аналітичних центрів, які б стимулювали національні дебати та вносили в них свій внесок. Іншим важливим фактором є тривале дослідження Карен Дівайн, доктора наук Дублінського університету у галузі права та державного управління, про ставлення ірландців до нейтралітету, яке підкреслило необхідність програми дебатів і освіти населення з питань оборони, але поки це не вдалося реалізувати. Крім того, Ірландія десятиліттями не мала спеціального міністра оборони. Ця роль була додана до інших або відведена до портфеля молодшого міністра. Існує брак політичної зацікавленості в цій ролі, оскільки захист, принаймні раніше, не розглядався як першочерговий вектор ірландської зовнішньої політики. У сукупності це дозволило розвинути політику, згідно з якою Ірландія залишалася принаймні номінально «нейтральною», незалежно від горизонту глобальної безпеки, але захищалася дедалі слабкіше. Незважаючи на те, що Ірландія є островом біля західного узбережжя Європи, швидке економічне зростання, про що зазначалось вище, геостратегічне положення Ірландії та скорочення розміру Королівських ВПС і Військово-морського флоту означають, що Ірландія більше не може дозволити собі ховатися ^[52].

Коли Фінляндія та Швеція приєдналися до НАТО, Ірландія відреагувала, підкресливши важливість наявності стратегії національної безпеки. Лейтенант-командувач Майк Брунікарді наголосив на необхідності такої стратегії, особливо враховуючи ризики безпеці, з якими стикається Ірландія, включаючи кіберзагрози, організовану злочинність, тероризм, шпигунство та загрози критичній національній інфраструктурі ^[54]. Він вказав на вразливість Ірландії, особливо в її морській зоні, посиляючись на такі приклади, як російські

військово-морські навчання в ірландських водах безпосередньо перед повномасштабним вторгненням в Україну. Брунікарді наголосив на стратегічному ризику, пов'язаному з кризою людських ресурсів у Силах оборони, що перешкоджає їхній здатності ефективно діяти ^[54].

Щоб зміцнити свою безпеку, Ірландія прагне розробити всеохоплюючу стратегію, що охоплює різні аспекти, такі як економічна стабільність, енергетична безпека, дипломатія, технологічна безпека та єдність. Брунікарді підкреслив важливість партнерства з іншими країнами при збереженні нейтралітету Ірландії. Він наголосив на необхідності того, щоб Ірландія була здатна захистити себе, особливо перед обличчям гібридних загроз і кібершпигунства ^[54].

Попри намір уряду розробити стратегію національної безпеки, обговорений чотири роки тому, Ірландія ще не має її. Брунікарді наголосив на нагальності створення СНБ, особливо у світлі останніх подій, таких як повномасштабне вторгнення росії в Україну. Він підкреслив, що СНБ буде не тільки стримуючим фактором для потенційних агресорів, але й допоможе ефективно реалізувати національні стратегічні цілі Ірландії ^[54].

3.2. Можливість та актуальність вступу Ірландії до НАТО

Вступ Ірландії до НАТО є предметом жвавих дискусій та роздумів у політичних колах країни. Ця можливість набуває особливої актуальності в контексті повномасштабного вторгнення росії в Україну. При цьому, статус нейтральності Ірландії, хоча й довгостроковий, залишається на межі викликів нової реальності.

Аналіз думок різних політичних партій Ірландії свідчить про різноманітність поглядів на це питання. З одного боку, існують сторонники збереження нейтралітету та відмови від вступу до військових альянсів, таких як НАТО. З іншого боку, спостерігається зростаюча усвідомленість необхідності посилення безпеки та обороноздатності країни у змінному світі.

Однак, попри внутрішні розбіжності, вступ Ірландії до НАТО не розглядається. Важливою частиною цього обговорення є підтримка незалежних оборонних можливостей Ірландії, яка враховує історичні традиції та прагне забезпечити країну в умовах змінного світового порядку.

Для ширшого розуміння поглядів всередині країни варто переглянути твердження ірландських партій щодо НАТО. Партія Шинн Фейн виражає певну обуреність і неприйняття ідеї вступу до НАТО. Речник у закордонних справах і обороні, Метт Карті, заявив, що партія буде домагатися від міністра оборони повної інформації щодо угод про співпрацю з НАТО та відповіді на занепокоєння щодо підризу нейтралітету Ірландії. Він також критикує уряд за недостатнє інвестування у Сили оборони та неефективне вирішення кризи найму та утримання персоналу ^[59].

Партія Фіанна Файл підтримує традиційну позицію військового нейтралітету Ірландії. Її прихильники та сенатори рішуче підтримують цю позицію після закритої зустрічі. Вони вважають, що Ірландія повинна залишатися нейтральною та підтверджувати свою відданість нейтралітету, хоча визнають потребу у співпраці в певних сферах, таких як кібербезпека ^[59].

Партія Фіне Гел традиційно підтримує політику військового нейтралітету та визнає потребу у співпраці та захисті від сучасних загроз, таких як енергетична безпека, в цьому контексті варто пригадати вищеазначені атаки росії та завдання шкоди Ейре на відстані понад п'ять тисяч кілометрів. За словами цієї партії, потрібно розвивати незалежні оборонні спроможності Ірландії, але також зосереджувати увагу на можливостях співпраці з іншими країнами ^[59].

Більше того варто додати коментар представника Незалежної партії - Катала Беррі щодо ірландської обороноздатності та вступу до НАТО. Беррі є колишнім військовим, що дає змогу тверезо проаналізувати відносини Ірландії та Північноатлантичного альянсу. Він вважає, що Ірландія настільки відстала, що їм доведеться спробувати піти, перш ніж вони зможуть бігти. Замість того, щоб негайно обговорювати переваги членства в угоді про спільну безпеку, їх першим

кроком має стати вдосконалення незалежної, суверенної оборонної спроможності [53].

Як зазначалось в попередньому підрозділі, думка ірландського населення щодо НАТО дещо змінилась, анексія Криму та війна на сході України, що почались у 2014 не провокували схожих дискусій чи занепокоєнь. Проте після низки вищезазначених кібератак та протиправних дій росії в ірландському повітряному та морському просторах, врешті-решт, після повномасштабного вторгнення росії в Україну, громадяни усвідомили напруженість геополітичних реалій. Попри це, більшість все ще залишається доволі стриманою щодо різких змін безпекової політики та підтримує розвиток армії та нарощення військового потенціалу шляхом більших інвестицій та співпраці з НАТО, виключаючи безпосередній вступ Республіки до Альянсу.

Рис 3.2 Дані голосування політичних партій за вступ Ірландії до НАТО. Джерело: [59, с.17], переклад: Чигрин Владислав.

Колишній прем'єр міністр Лео Варадкар, попри свою відставку, за час повномасштабного вторгнення сформував власну думку щодо НАТО, яка полягає у чіткому дотриманні військового нейтралітету [62].

Ірландія точно не приєднається до НАТО найближчим часом, стверджує політик Фіцджеральд (2023), ділячись висновками, які він зробив після участі в консультативному форумі, про який було зазначено у попередньому розділі. Проте він вважає, що Ірландія намагатиметься зміцнити свої вже існуючі відносини, наприклад, із програмою НАТО «Партнерство заради миру» та оборонними проектами ЄС, такими як PESCO [25].

Важливим аспектом щодо НАТО, стала угода Альянсу та Ірландії, спрямована на захист підводної інфраструктури та протидію загрозам з боку таких агресивних держав, як росія, особливо зважаючи на повномасштабне вторгнення РФ в Україну. Нова спрощена угода замінює більш складну колекцію протоколів між Ірландією та НАТО. Вона триватиме до 2028 року і надасть Ірландії більший доступ до ресурсів Альянсу, включно з конфіденційними розвідданими. Однак уряд наполягає, що це не крок до повноправного членства в оборонному Альянсі [63].

Загальна динаміка голосування політичних партій, погляди провідних політиків та думка ірландського населення стосовно можливості вступу до НАТО відображає помітну схильність щодо збереження теперішньої безпекової політики, але з відчутним посилення ірландського оборонного потенціалу. Також важливим є отримання військового досвіду в контексті навчань, організованих НАТО, що є більш виваженим та зрозумілим підходом ніж вступ Ірландії до Альянсу.

3.3. Співпраця Ірландії з міжнародними організаціями задля посилення національної безпеки

В умовах зростаючих глобальних загроз, зокрема повномасштабного вторгнення росії в Україну, співпраця з міжнародними організаціями стає невід'ємною складовою національної безпеки для Ірландії. Безперечно, НАТО, ЄС та ООН в глобальному вимірі є певними «трьома китами» на які Ірландія опирається в контексті безпекової політики, однак за останні роки держава активно розвиває співпрацю з іншими дотичним до цих структур партнерами з метою зміцнення своїх оборонних та безпекових можливостей.

У цьому розділі буде розглянуто співпрацю Ірландії з такими організаціями, як Європейська оборонна агенція (ЕОА), Європейська агенція із зовнішньої діяльності (ЕАЗД) та Організація з безпеки та співробітництва в

Європі (ОБСЄ). Ці спільні ініціативи та програми спрямовані на підвищення рівня безпеки Ірландії та забезпечення стабільності у регіоні та за його межами.

Першочергово в контексті усіх вищезгаданих міжнародних організацій варто відзначити, що закон про оборону 2009 року вимагає схвалення Дойл Ерен для участі Ірландії в будь-якому проекті цих організацій. Ця законодавча вимога забезпечує повну прозорість і належний парламентський контроль задля дотримання політики військового нейтралітету ^[68].

Аналізуючи співпрацю Ірландії та ЄОА варто відзначити нещодавній візит Головного виконавчого директора Агенства Їржі Шедіві, який відвідав Ірландію для переговорів на високому рівні з Мікеалом Мартіном, міністром оборони та закордонних справ, а також високопосадовцями Міністерства оборони Ірландії. Таким чином, відслідковується певна близькість відносин ЄОА та Ірландії, що свідчить про важливість Ейре як міжнародного гравця, який прагне знаходити шляхи для розвитку власного оборонного сектору ^[66].

Дискусії з міністром Мартіном головним чином були зосереджені на поточній та активній участі Ірландії в діяльності ЄОА, нових можливостях для організації підтримувати зусилля Ірландії в галузі оборони та майбутньому Плані розвитку потенціалу ЄС ^[66].

На сьогоднішній день Ірландія бере участь в 11 проектах і програмах ЄОА. Серед них: Європейський центр можливостей ручної нейтралізації; ринок SatCom ЄС - спільні закупівлі супутникового зв'язку; розбудова військового пошукового потенціалу та мережа MARSUR, пов'язана із морським спостереженням. Ірландія також підписала нещодавні проекти спільної закупівлі боєприпасів, ХБРЯ та військового спорядження ЄОА та очікує на прийняття в проекти MICNET - оперативної мережі військової комп'ютерної групи реагування на надзвичайні ситуації. Інші проекти, до яких Ірландія приєдналася в минулому, охоплюють такі сфери можливостей, як боротьба із саморобними вибуховими пристроями, військовий пошук і морське спостереження ^[65].

Що стосується ХБРЯ, інженерному корпусу сил оборони Ірландії потрібне обладнання хімічної, біологічної, радіологічної та ядерної дезактивації для використання на службі за кордоном з Організацією Об'єднаних Націй і для підтримки операцій Сил оборони в Ірландії [67].

Пан Шедіві підтвердив важливість візиту, оскільки співпраця між Агенцією та Ірландією розвивається. Нещодавнє погодження Ірландії щодо приєднання до амбітних проектів спільної закупівлі ЄОА є свідченням індивідуальної підтримки, яку ЄОА пропонує всім державам-членам [66].

В контексті ірландського оборонного потенціалу не варто забувати про Європейську службу зовнішніх дій, яка відіграє важливу роль у підтримці національної безпеки Ірландії.

По-перше, ЄСЗД надає Ірландії платформу для дипломатичної взаємодії з іншими державами-членами ЄС і міжнародними партнерами з питань, що викликають спільні проблеми безпеки, особливо враховуючи повномасштабне вторгнення росії в Україну. Як частина системи колективної безпеки ЄС, ЄСЗД сприяє обміну інформацією між державами-членами, включаючи Ірландію, щодо нових загроз безпеці, таких як тактика гібридної війни, яку використовує росія. Використовуючи колективний інтелект партнерів з ЄС, Ірландія може краще оцінювати ризики та вразливі місця для своєї національної безпеки [69].

Щобільше, ЄСЗД координує зусилля з надання гуманітарної допомоги в постраждалих від кризи регіонах, у тому числі в районах, які постраждали від російсько-українського конфлікту. Також Ірландія разом ЄСЗД надавала допомогу Сирії, коли криза була спричинена громадянською війною, негативна участь росії відіграла у конфлікті доволі антагоністичну роль. Через свої програми гуманітарної допомоги ЄСЗД надає фінансування та матеріально-технічну підтримку для полегшення гуманітарних страждань, задоволення потреб переміщеного населення та стабілізації вразливих регіонів [70].

Урешті-решт, враховуючи політику військового нейтралітету Ірландії, ЄСЗД виступає за дипломатичне вирішення конфліктів, у тому числі російсько-українського конфлікту, через багатосторонні форуми та переговори.

Сприяючи діалогу, деескалації та дотриманню міжнародного права, ЄСЗД сприяє запобіганню та вирішенню криз, тим самим зміцнюючи національну безпеку та стабільність Ірландії.

Стосовно ОБСЄ, для Ірландії ця організація повсякчас залишається вкрай важливою, адже країна підписала фінальну угоду в Гельсінкі ще в 1975 році та має певні успішні кейси у міжнародному та національному вимірах ^[71].

Пріоритети Ірландії в ОБСЄ збігаються з пріоритетами ЄС. Крім того, ці пріоритети просувають роботу ОБСЄ в контексті прав людини. Інші вагомні напрями для Ірландії в ОБСЄ включають сприяння імплементації Резолюції Ради Безпеки ООН 1325 щодо жінок, дотримання миру та безпеки, а також імплементація процесу Гельсінкі+40 ^[71].

До досягнень ірландського головування в ОБСЄ можна віднести досягнення згоди саме щодо процесу Гельсінкі +40, стратегічної дорожньої карти для осмислення роботи ОБСЄ, розпочатої між 2012 і 2015 роками. Серед інших важливих домовленостей – спільна заява щодо процесу придністровського врегулювання, декларація про зміцнення належного управління та рішення щодо транснаціональних загроз ^[71].

Аналізуючи вимір безпосередньо ірландської безпеки, ОБСЄ підтримувала демократичні процеси в Ірландії через місії зі спостереження за виборами. Наприклад, під час загальних виборів чи референдумів спостерігачі ОБСЄ оцінюють виборчий процес на відповідність міжнародним стандартам, включаючи право на вільні та чесні вибори, участь виборців і прозорість. Забезпечуючи цілісність демократичних процесів, ОБСЄ сприяє політичній стабільності в Ірландії, що має важливе значення для національної безпеки ^[72].

У контексті України, до 31 березня 2022 року, ОБСЄ відігравала вирішальну роль у моніторингу конфлікту на сході України, а також після вторгнення росії в Крим у 2014 році. Її Спеціальна моніторингова місія в Україні надавала неупереджену звітність про порушення режиму припинення вогню, пересування військ і гуманітарну ситуацію в зоні конфлікту. Ця інформація допомогла

оцінити ситуацію з безпекою в ширшому регіоні та інформувала Ірландію про розуміння подій, які можуть мати наслідки для її власної безпеки ^[73].

На завершення, партнерство Ірландії з ОБСЄ підкреслює її прихильність сприянню регіональній стабільності, демократичним цінностям і спільним заходам безпеки. Будучи активним учасником ініціатив ОБСЄ, Ірландія використовувала платформи організації для вирішення широкого кола викликів безпеці, включаючи моніторинг конфліктів, контроль над озброєннями, боротьбу з тероризмом і захист демократичних процесів. Майбутній саміт ОБСЄ в жовтні 2024 року, який відбудеться в Дубліні, столиці Ірландії, ще більше підкреслює зростаючу роль країни як ключового учасника європейської архітектури безпеки. Цей саміт дає цінну можливість для Ірландії продемонструвати свою відданість багатосторонній співпраці та просувати діалог щодо актуальних проблем безпеки, що стосуються євроатлантичного регіону ^[74].

ВИСНОВКИ

1. Виокремлення особливостей нейтралітету Ірландії в історичній перспективі показало, що країна розвивала цей статус як реакцію на своє колоніальне минуле та бажання уникнути втягнення у конфлікти, а також як засіб гарантування своєї безпеки в міжнародному співтоваристві. Починаючи з 1938 року Ірландія декларує нейтральну політику в розумінні неприєднання до військових блоків. Хоча як в історичній перспективі, ця країна часто вдавалась до певних гнучких кроків щодо нейтралітету, так і в умовах сьогодення Ірландія не може повністю залишатись осторонь усіх навколишніх криз. Враховуючи події Другої світової та співпрацю з Союзниками, а також сучасний контекст, коли потрібно нарощувати власний воєнний потенціал, особливо враховуючи повномасштабне вторгнення росії в Україну, Ірландія повинна посилювати свою роль на міжнародній арені, щоб бути готовою до будь-яких геополітичних криз.

2. Визначення потенційних загроз для ірландської безпекової політики, що впливають з російсько-української війни, виявилось критичним для розуміння вразливості країни перед геополітичними та безпековими викликами у світі. Проте було виявлено зрушення, зокрема в оборонному бюджеті, співпраці з міжнародними організаціями та стратегіям щодо збільшення чисельності армії. Однак, на фоні держав з потужним оборонним сектором ірландські зміни все ще не є надзвичайними, однак для самої держави це великий крок вперед.

3. Окрім збройної агресії росії, вступ Фінляндії та Швеції в НАТО, який став наслідком цього, спровокував занепокоєння всередині Ірландії, оскільки приєднання цих країн до Альянсу може вплинути на безпековий ландшафт Європи та розподіл ресурсів у регіоні. Країна, враховуючи геополітичні обставини сьогодення, посилює співпрацю з НАТО в контексті військових навчань та ініціативи «Партнерство заради миру».

4. У роботі також було встановлено роль Великої Британії як ключового союзника Ірландії в контексті національної безпеки, що підкреслило важливість та глибину взаємовідносин між двома країнами у забезпеченні стабільності та

безпеки у регіоні. Зокрема, було виокремлено певні офіційні домовленості, а також секретні факти, які вказують, що попри конфліктне минуле, Сполучене Королівство надає велику військову допомогу та захищає повітряний простір Ірландії.

5. Виявлення особливостей географічного положення Ірландії підкреслило його важливість як ключового фактора у формуванні безпекової політики країни, зокрема у зв'язку з потенційними загрозами та стратегічними викликами у регіоні. Однак, вищезазначені зрушення та співпраця з іншими країнами та організаціями означають, що в контексті російської агресії, недостатньо бути віддаленими фізично, необхідно бути підготовленими до непередбачуваних геополітичних криз.

6. У ході роботи надзвичайно важливою була оцінка можливостей та актуальності вступу Ірландії до НАТО. Вона показала, що країна, на цьому етапі свого існування, виходячи з аргументів дослідження (щодо географічного положення, традиції пацифізму та поглядів провідних політичних партій), не буде вдаватися до таких кроків. Безумовно, нарощення власного оборонного потенціалу є одним із визначальних векторів сучасної ірландської безпекової політики, але воно включає співпрацю, отримання консультацій та проведення навчань пов'язаних з НАТО, проте питання вступу, попри російську збройну агресію, підтримується значною меншістю і суперечить ірландській політиці військового нейтралітету.

7. Урешті-решт, було з'ясовано, що роль міжнародних організацій таких як: ЄСЗД, ЄОА та ОБСЄ важко недооцінити. Партнерство Ірландії з ЄОА підтверджується через активну участь у програмах та проектах агентства, а діалог з представниками ЄОА надає Ірландії можливість оцінити свої потреби в галузі оборони. Крім того, співпраця з ЄСЗД дозволяє Ірландії активно взаємодіяти з іншими державами-членами ЄС та міжнародними партнерами з питань безпеки, обмінюючись інформацією та координуючи зусилля у вирішенні спільних проблем. ЄСЗД також надає гуманітарну допомогу в районах, що постраждали від конфліктів, сприяючи стабілізації та полегшенню гуманітарних

страждань. Ураховуючи співпрацю з ОБСЄ, вона надає Ірландії можливість моніторингу демократичних процесів, забезпечуючи проведення виборів у відповідності з міжнародними стандартами та підтримуючи політичну стабільність в країні. Більше того, ОБСЄ активно відстежує ситуацію на сході України, надаючи інформацію щодо порушень режиму припинення вогню та гуманітарної ситуації, що допомагає Ірландії оцінити потенційні загрози та ризики для своєї безпеки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Factsheet on the Irish Parliament. *Houses of the Oireachtas website*. URL: <https://www.oireachtas.ie/en/press-centre/factsheet/>.
2. Salmon T. C. A singular state: Irish neutrality in the 1980s. *International Affairs*. 1984. Vol. 60, no. 4. P. 699. URL: <https://doi.org/10.2307/2620088>
3. Niall McCarthy. Infographic: A short history of second referendums on Europe. *Statista Daily Data*. URL: <https://www.statista.com/chart/16479/referendums-on-europe-that-were-put-to-a-second-vote/>.
4. Jesse N. G. Contemporary Irish Neutrality: Still a Singular Stance. *New Hibernia Review*. 2007. Vol. 11, no. 1. P. 74–95. URL: <https://doi.org/10.1353/nhr.2007.0007>
5. Packard J. M. Neither Friend Nor Foe: The European Neutrals in World War II. Fireword Publishing, 2000. 452 p.
6. Glandon V. E., Lee J. J. Ireland, 1912-1985: Politics and Society. *The American Historical Review*. 1991. Vol. 96, no. 5. P. 1548. URL: <https://doi.org/10.2307/2165350>
7. McCaffrey L. J., Nowlan K. B., Williams T. D. Ireland in the War Years and After, 1939-51. *The American Historical Review*. 1971. Vol. 76, no. 5. P. 1555. URL: <https://doi.org/10.2307/1870571>
8. Краєв О. Ірландський нейтралітет: досвід та уроки для України - Школа політичної аналітики НаУКМА. *Школа політичної аналітики НаУКМА*. URL: <https://spa.ukma.edu.ua/analytics/irlandskyy-neytralitet-dosvid-ta-uroky-dlia-ukrainy/>.
9. Keatinge P. The “Specific character” of Ireland’s security and defence policy reflections on neutrality. URL: <https://historyiiea.com/wp-content/uploads/2019/05/The-Specific-Character-of-Ireland’s-Security-and-Defence-Policy-Reflections-on-Neutrality.pdf>.

10. Fanning, Ronan. "The United States and Irish Participation in Nato: The Debate of 1950." *Irish Studies in International Affairs* 1, no. 1 (1979): 38–48. <http://www.jstor.org/stable/30001704>.
11. Salmon, Trevor C. *Unneutral Ireland : an Ambivalent and Unique Security Policy*. Oxford: Clarendon press, 1989.
12. Aoife Keogh. "Ireland's Adaptation to Membership of the EEC: Early Dealings with the European Regional and Development Fund." *Irish Studies in International Affairs* 29 (2018): 261–77. <https://doi.org/10.3318/isia.2018.29.19>.
13. Russian bomber in Irish air space 'had nuclear weapon'. *Irish Examiner*. URL: <https://www.irishexaminer.com/news/arid-20312161.html>.
14. Who protects Irish skies? The secret air defence deal that dates back to the Cold War. *The Irish Times*. URL: <https://www.irishtimes.com/ireland/2023/05/08/who-protects-irish-skies-the-secret-air-defence-deal-that-dates-back-to-the-cold-war/>.
15. Brown, Richard 30 March 2022. Oireachtas Hearing: Cybersecurity and Hybrid Threats Following the Russian Invasion of Ukraine: Discussion. Oireachtas. URL: <https://debatesarchive.oireachtas.ie/debates%20authoring/debateswebpack.nsf/committeetakes/TTJ2022033000002#N02300>
16. Cooper 12 October 2022 Putin threatens Europe again as Brussels braces for winter. Politico. Available at: <https://www.politico.eu/article/eu-energy-crisis-package-gas-gazprom-putin-vladimir-alexey-miller-winter-kadri-simson/>
17. Clarke 2020 Russian Hybrid Warfare: Military Learning and the Future of War Series. Institute for the Study of War. Available at: <https://www.understandingwar.org/military-learning-and-future-war-project#anchor6>
18. Cudmore 2020 Integrating our National Security and Defence Capabilities: A More Comprehensive Response to Evolving Challenges. Defence Forces Review 2020. Available at: <https://www.military.ie/en/public-information/publications/defence-forces-review/review-2020.pdf>

19. Government of Ireland 2022 National Energy Security Framework. Department of the Environment, Climate and Communications. Available at: <https://www.gov.ie/en/publication/ea9e4-national-energy-security-framework/>
20. Jonsson 2020 Preparing for Greyzone Threats to the Energy Sector. RUSI. Available at: <https://rusi.org/explore-our-research/publications/occasional-papers/preparing-greyzone-threats-energy-sector>
21. С.Троян. Безпека міжнародна. ВУЕ. URL: https://vue.gov.ua/Безпека_міжнародна.
22. Memorandum of Understanding between the Ministry of Defence of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland and the Department of Defence Ireland. URL: http://opac.oireachtas.ie/AWDData/Library3/DEFMemorandum_of_Understanding_between_the_UK_and_Ireland_on_the_enhancement_of_bilateral_engagement_on_certain_aspects_of_defence_and_security_co-operation19012015_174233.pdf.
23. Who protects Irish skies? The secret air defence deal that dates back to the Cold War. *The Irish Times*. URL: <https://www.irishtimes.com/ireland/2023/05/08/who-protects-irish-skies-the-secret-air-defence-deal-that-dates-back-to-the-cold-war/>.
24. Association P. Taoiseach contests claim Ireland is 'reliant' on UK armed forces *BreakingNews.ie*. *BreakingNews.ie*. URL: <https://www.breakingnews.ie/ireland/taoiseach-contests-claim-ireland-is-reliant-on-uk-armed-forces-1590072.html>.
25. Consultative Forum on International Security Policy. *gov - Search for services or information*. URL: <https://www.gov.ie/en/campaigns/e2a6b-consultative-forum-on-international-security-policy/>.
26. Sharp T. Ireland in the War Years: 1939–1945. *International Affairs*. 1975. Vol. 51, no. 4. P. 577–578. URL: <https://doi.org/10.2307/2615857>
27. Нагнибіда О. Реалізація принципу нейтралітету в зовнішній політиці Ірландії (1937-2009 pp.) - Ольга Нагнибіда - Тека авторів - Читиво. *Читиво*. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Nahnybida_Olha/Realizatsiia_pryntsypu_neitralitet

u_v_zovnishnii_politytsi_Irlandii_1937-2009_rr/.

28. Tonra B. Security, defence and neutrality. *Global Citizen and European Republic*. 2012. P. 153–180.

URL: <https://doi.org/10.7228/manchester/9780719056079.003.0009>

29. TOWNSHEND C. The Irish Republican Army and the development of guerrilla warfare, 1916–1911. *The English Historical Review*. 1979. Vol. XCIV, no. CCCLXXI. P. 318–345. URL: <https://doi.org/10.1093/ehr/xciv.ccclxxi.318>

30. DRISCEOIL D. Ó. Neither Friend nor Foe? Irish Neutrality in the Second World War. *Contemporary European History*. 2006. Vol. 15, no. 02. P. 245. URL: <https://doi.org/10.1017/s0960777306003225>

31. Ireland and nuclear power. *OpenEdition Books*. URL: <https://books.openedition.org/psn/5243>

32. The Editors of Encyclopaedia Britannica. Seán F. Lemass | Irish leader, Taoiseach, Fianna Fáil. *Encyclopedia Britannica*. URL: <https://www.britannica.com/biography/Sean-F-Lemass>

33. The Editors of Encyclopaedia Britannica. Good Friday Agreement | British-Irish Peace Process, 1998 Referendum. *Encyclopedia Britannica*. URL: <https://www.britannica.com/topic/Good-Friday-Agreement>

34. World Day Against Terrorism: the largest terrorist attacks in the United States and whether the world will recognize russia as a state sponsor of terrorism. *Visit Ukraine - RULES OF SAFE VISIT TO UKRAINE*. URL: <https://visitukraine.today/blog/2568/world-day-against-terrorism-terrorist-attacks-in-the-united-states-and-whether-the-world-will-recognize-russia-as-a-state-sponsor-of-terrorism>

35. Common Security and Defence Policy - Department of Foreign Affairs. *DFA - Department of Foreign Affairs*. URL: <https://www.dfa.ie/our-role-policies/international-priorities/peace-and-security/common-security-and-defence-policy/>

36. Timeline of Key Events - CSO - Central Statistics Office. *Home - CSO - Central Statistics Office*. URL: <https://www.cso.ie/en/releasesandpublications/ep/p->

[ieu50/irelandandtheeuat50/timelineofkeyevents/](#)

37. O. Nahnybida O. The phenomenon of Irish neutrality in the political interaction between the countries of the European Union. *Scholarly Works of the Faculty of History, Zaporizhzhia National University*. 2018. No. 51. P. 314–319. URL: <https://doi.org/10.26661/swfh-2018-51-038>

38. Triple lock: why only 12 Defence Forces members can be sent on evacuation missions. *The Irish Times*. URL: <https://www.irishtimes.com/politics/2023/04/28/triple-lock-why-only-12-defence-forces-members-can-be-sent-on-evacuation-missions/>

39. Micheál Martin announces plan to get rid of triple lock which limits Irish military operations overseas. *TheJournal.ie*. URL: <https://www.thejournal.ie/triple-lock-changes-micheal-martin-6229725-Nov2023/>

40. The impact of Brexit on Ireland. *Representation in Ireland*. URL: https://ireland.representation.ec.europa.eu/strategy-and-priorities/key-eu-policies-ireland/impact-brexit-ireland_en

41. Flynn B. PESCO and the Challenges of Multilateral Defence Cooperation for Ireland: More of the Same or Sea Change?. *Irish Studies in International Affairs*. 2018. Vol. 29, no. 1. P. 73–95. URL: <https://doi.org/10.1353/isia.2018.0015>.

42. Ireland is to join four European defence projects following cabinet approval. *TheJournal.ie*. URL: <https://www.thejournal.ie/ireland-european-defence-agency-projects-6081648-May2023/>.

43. Defence Forces. *Houses of the Oireachtas website*. URL: <https://www.oireachtas.ie/en/debates/question/2023-06-27/153/>

44. Plenty of people not sure where they stand on Nato membership. *Business Post*. URL: <https://www.businesspost.ie/news/plenty-of-people-not-sure-where-they-stand-on-nato-membership/>.

45. The Economist. What is “Finlandisation”?. *The Economist*. URL: <https://www.economist.com/the-economist-explains/2022/02/11/what-is-finlandisation>.

46. Inflation to rise as high as 10% due to war in Ukraine. *Irish Examiner*.

URL: <https://www.irisht Examiner.com/news/arid-40821384.html>.

47. Tom Clonan: Joining NATO doesn't benefit Ireland, but that doesn't excuse poor defence spending. *TheJournal.ie*.

URL: <https://www.thejournal.ie/readme/ireland-military-neutral-6095042-Jun2023/>.

48. Chatterjee B. P. How Sweden and Finland went from neutral to Nato. *BBC Home - Breaking News, World News, US News, Sports, Business, Innovation, Climate, Culture, Travel, Video & Audio*.

URL: <https://www.bbc.com/news/world-europe-61397478>.

49. Government of Sweden. "Sweden's relations with NATO." URL: <https://www.government.se/government-policy/sweden-in-nato/~:text=Sweden's%20relations%20with%20NATO%20date,a%20full%20member%20of%20NATO>.

50. The Guardian. "Why is Orbán blocking Sweden's entry to NATO and what happens next?" URL: <https://www.theguardian.com/world/2024/jan/24/why-is-orban-blocking-swedens-entry-to-nato-and-what-happens-next>

51. Statista. "Public Support Joining NATO: Finland & Sweden." URL: <https://www.statista.com/chart/27422/public-support-joining-nato-finland-sweden/>

52. No Time to Hide: The Future of Irish Defense and Security - War on the Rocks. *War on the Rocks*. URL: <https://warontherocks.com/2023/03/no-time-to-hide-the-future-for-irish-defense-and-security-and-how-our-partners-can-help/>.

53. Should Ireland debate joining Nato and abandoning 'neutrality'? *Irish Examiner*. URL: <https://www.irisht Examiner.com/news/spotlight/arid-40878341.html>.

54. 'Critical' Irish security strategy still awaited four years on. *Irish Examiner*. URL: <https://www.irisht Examiner.com/news/arid-41326741.html>.

55. The Economist. "Why is Turkey blocking Sweden from joining NATO?" URL: <https://www.economist.com/the-economist-explains/2023/07/10/why-is-turkey-blocking-sweden-from-joining-nato>

56. War on the Rocks. "No Time to Hide: The Future for Irish Defense and Security and How Our Partners Can Help."
URL: <https://warontherocks.com/2023/03/no-time-to-hide-the-future-for-irish-defense-and-security-and-how-our-partners-can-help/>
57. Euronews. "How has the Ukraine war changed life in Ireland?"
URL: <https://www.euronews.com/my-europe/2022/11/25/how-has-the-ukraine-war-changed-life-in-ireland>
58. Sweden became NATO's newest member on Thursday (7 March 2024). *NATO.Sweden*. URL: https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_223446.htm.
59. Red C Research. "Business Post RED C Opinion Poll Report June 23."
URL: <https://www.redcresearch.ie/wp-content/uploads/2023/06/Business-Post-RED-C-Opinion-Poll-Report-June-23.pdf>
60. Policy Exchange. "Closing the Back Door."
URL: <https://policyexchange.org.uk/publication/closing-the-back-door/>
61. IG. "Black Swan Theory Explained – What is a Black Swan Event?"
URL: <https://www.ig.com/en/news-and-trade-ideas/black-swan-theory-explained--what-is-a-black-swan-event--200703>
62. Al Jazeera. "War in Ukraine sees Ireland reckon with its policy of neutrality." URL: <https://www.aljazeera.com/features/2023/9/1/war-in-ukraine-sees-ireland-reckon-with-its-policy-of-neutrality>
63. The Irish Times. "Ireland enters wide-ranging agreement with NATO aimed at countering Russia threats." URL: <https://www.irishtimes.com/crime-law/2024/02/09/ireland-enters-wide-ranging-agreement-with-nato-aimed-at-countering-russia-threats/>
64. Deutsche Welle. "Ireland rethinks neutrality in wake of Ukraine war."
URL: <https://www.dw.com/en/ireland-rethinks-neutrality-in-wake-of-ukraine-war/a-65330418>
65. Alan Dillon. Defence Forces Dáil Éireann Debate, Tuesday - 23 January 2024. *Houses of the Oireachtas website*.
URL: <https://www.oireachtas.ie/en/debates/question/2024-01-23/58/>.

66. European Defence Agency. "EDA Chief Executive visits Ireland for discussions on defence cooperation." URL: <https://eda.europa.eu/news-and-events/news/2023/09/28/eda-chief-executive-visits-ireland-for-discussions-on-defence-cooperation>

67. eTenders website. *Office of government procurement*. URL: https://irl.eusupply.com/ctm/Supplier/PublicPurchase/183951/0/0?returnUrl=&b=ETENDERS_SIMPLE.

68. Dáil Éireann debate - Thursday, 6 Jul 2023. *Houses of the Oireachtas website*. URL: <https://www.oireachtas.ie/en/debates/debate/dail/2023-07-06/39/>.

69. The European Commission oversees key EU policies, such as enlargement, development co-operation, humanitarian aid and trade. *Ireland*. URL: <https://www.ireland.ie/en/eu/external-policies/>.

70. H.E. Mr Simon Coveney - Minister for Foreign Affairs and Defence of Ireland. *EEAS*. URL: https://www.eeas.europa.eu/eeas/ireland-pledge_und_ru.

71. Ireland's priorities and the Mission's role at OSCE. *Permanent Mission of Ireland to the OSCE*. URL: <https://www.ireland.ie/en/osce/vienna/ireland-at-the-osce/irelands-priorities/>.

72. Organization for Security and Co-operation in Europe. URL: <https://www.osce.org/files/f/documents/3/9/17164.pdf>

73. Stockholm Centre for Eastern European Studies. "Achievements and Limitations of the OSCE's Special Monitoring Mission to Ukraine." URL: <https://sceeus.se/en/publications/achievements-and-limitations-of-the-osces-special-monitoring-mission-to-ukraine/>(<https://sceeus.se/en/publications/achievements-and-limitations-of-the-osces-special-monitoring-mission-to-ukraine/>)

74. Organization for Security and Co-operation in Europe Parliamentary Assembly. "Autumn Meetings." URL: <https://www.oscepa.org/en/meetings/autumn-meetings>

75. Müller L. Introduction. *Neutrality in World History*. 2019. P. 1–17. URL: <https://doi.org/10.4324/9781315167466-1> Department of Foreign Affairs, Ireland. "Ireland in the EU: History."

URL: <https://www.dfa.ie/media/dfa/alldfawebsitemedia/ourrolesandpolicies/irelandint-heeu/ireland-in-the-eu-history.pdf>

76. Ukrinform.ua. "Finlandia zaavila, sho ne obmezue Ukrainu u vikoristanni nadanoi zbroi." URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3833664-finlandia-zaavila-so-ne-obmezue-ukrainu-u-vikoristanni-nadanoi-zbroi.html>

77. Ukrinform.ua. "Svecia mae namir zbilsiti oboronnij budzet na 28% sob vidpovidati vimogam NATO." URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3760295-svecia-mae-namir-zbilsiti-oboronnij-budzet-na-28-sob-vidpovidati-vimogam-nato.html>

78. EURACTIV. "Irish forum on neutrality criticised for pro-NATO views." URL: <https://www.euractiv.com/section/politics/news/irish-forum-on-neutrality-criticised-for-pro-nato-views/>

79. Неореалізм і сучасні міжнародні відносини або Чому Кеннет Волтц виявився правий (лише частково) - Борисфен Інтел. *Борисфен Інтел*. URL: https://bintel.org.ua/nash_archiv/arxivsvita/neo/#:~:text=Структурним%20цей%20напрямок%20політичного%20реалізму,%20що%20формують%20структуру%20системи.

80. Sinnott R., Elkink J.A. Attitudes and Behaviour in the Referendum on the Treaty of Lisbon. July 2010. *Report prepared for the Department of Foreign Affairs*. URL: <https://www.ucd.ie/t4cms/Attitudes%20and%20Behaviour%20in%20the%20Second%20Referendum%20on%20the%20Treaty%20of%20Lisbon.pdf>

81. Neutrality | Green Party. *Home* | *Green Party*. URL: <https://www.greenparty.ie/policies/neutrality>.

82. Just the Facts | The EU Strategic Compass. *European Movement Ireland*. URL: <https://www.europeanmovement.ie/the-eu-strategic-compass/#:~:text=Minister%20for%20Foreign%20Affairs%20and,the%20next%205-10%20years.>

83. 'Not the right man for the job': What was behind Irish PM's shock resignation? | CNN. *CNN*. URL: <https://www.cnn.com/2024/03/24/europe/ireland->

taoiseach-varadkar-resignation-reason

intl/index.html#:~:text=Leo%20Varadkar,%20Ireland's%20youngest%20premier,his%20role%20as%20Prime%20Minister.&text=Prime%20Minister%20Leo%20Varadkar%20sent,person"%20to%20lead%20his%20country.

84. Полянська Я. Україна відмовилась від позаблоковості. НАТО вітає, Росія погрожує. *Радіо Свобода*.

URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/26759115.html>.

85. Is Sinn Féin softening on neutrality? Mary Lou McDonald would reject such an assertion, but... *The Irish Times*.

URL: <https://www.irishtimes.com/culture/books/2023/06/10/is-sinn-fein-softening-on-neutrality-mary-lou-mcdonald-would-reject-such-an-assertion-but/>.

86. Ситник Г. Державне управління у сфері національної безпеки. Київ, 2012. 163 с. URL: <https://ktpu.kpi.ua/wp-content/uploads/2014/02/Derzhavne-upravlinnya-u-sferi-natsionalnoyi-bezpeki.pdf>.

87. Micheál Martin. Defence Forces. *Houses of the Oireachtas website*. URL: <https://www.oireachtas.ie/en/debates/question/2024-01-23/52/>.

АНОТАЦІЯ

Кваліфікаційної роботи

Тема: «Безпекова політика Ірландії після повномасштабного вторгнення росії в Україну»

Студент: Чигрин Владислав Олександрович

Рік навчання, факультет: 4, ФСНСТ

Науковий керівник : Яковлєв Максим Володимирович, доцент, кандидат політичних наук, завідувач кафедри міжнародних відносин, директор Школи політичної аналітики Національного університету "Києво-Могилянська академія"

Рецензент _____

(вчений ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

Захищена “ ____ ” _____ 20__ р.

Короткий зміст роботи :

У цій роботі висвітлено важливість змін у безпековій політиці Ірландії в контексті повномасштабного вторгнення росії в Україну. Збройна агресія рф спричинила нові виклики для міжнародної безпеки та стабільності в регіоні. У зв'язку з цим, ірландський нейтралітет став важливим об'єктом дослідження. У цій роботі запропоновано рекомендації щодо вдосконалення нейтралітету як безпекової політики Ейре в контексті повномасштабного вторгнення росії в Україну, також враховуючи протиправні дії рф, які ця країна здійснювала щодо Ірландії в минулому. Також ця робота має на меті забезпечити розуміння дій Ірландії після вступу Фінляндії та Швеції до НАТО, що було зумовлено російською збройною агресією.

Ключові слова: безпекова політика, Ірландія, повномасштабне вторгнення, росія, Україна, міжнародна безпека, національна безпека, НАТО

Short summary:

This work highlights the importance of changes in Ireland's security policy in the context of a full-scale Russian invasion of Ukraine. Armed aggression of the Russian Federation caused new challenges for international security and stability in the region. In this context, Irish neutrality has become an important object of research. This paper proposes recommendations for improving Eire's security policy in the context of a full-scale Russian invasion of Ukraine as it is under potential threat, also taking into account Russia's illegal actions against Ireland in the past. Also, this work aims to provide an understanding of the actions of Ireland, after the accession of Finland and Sweden to NATO, which was prompted by Russian armed aggression.

Keywords: security policy, Ireland, full-scale invasion, Russia, Ukraine, international security, national security, NATO